

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 7 • БЕОГРАД, 15. АПРИЛ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Управни одбор
РФ ПИО
**ИЗАБРАН НОВИ
ПРЕДСЕДНИК**

Руководство Фонда
у Панчеву
**ЗАДОВОЉНИ
БОЉИМ УСЛОВИМА**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs**СЕКРЕТАРИЈАТ:**011/2017-437
факс: 2017-418**РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:**Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:**Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs**ШТАМПА:**

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Усталној трци за благодетима савременог живота и сваком врстом добара човек јесте успео да створи огроман број погодности да живи комфорније али не и лакше, јер је себи наметнуо напор који је некад скоро немогуће следити. Али пре него што смо и схватили да посустајемо, тај убрзани темпо нас је већ узео „под своје“, поставивши нам разне императиве и исцрпљујућу трку за свим што се мора, и то одмах. Живот нам је углавном постао неуредан, прожет стресом и неправилном исхраном, а физичка активност се упражњава једино када потрчимо за аутобусом.

Кад-тад схватимо да је тешко остати здрав у таквим условима и сетимо се природе. Обично, додуше, о празницима, кад имамо мало времена да се ослободимо „загрљаја“ цивилизације, али то није довољно. Морамо бринути више о својој глави и телу које се, уморно од свакодневних гужви, све слабије носи са бројним задацима, а пролеће које је коначно искочило око нас треба да послужи као моторна снага за производњу виталности и доброг расположења.

Јер, наша су осећања под снажним утицајем амбијента и није потребно бити велики психолог или зналац да би се уочило благотвор-

но дејство природе и климе на њих. Јесења меланхолија, зимска депресија, безвољност и тромост, узнемиреност и нервоза коју доносе ветрови, окрепљујуће буђење организма у пролеће, летње добро расположење и чилост нису тек случајни пратиоци годишњих доба. Знамо сви како нам се промени укупни доживљај свега ако је около блистав и ведар дан. Боравак у природи има исти ефекат – гледајући у њу можемо осетити вредност новог дана, почетак узлаза енергије, можемо добити мотив за даље, снагу за властито покретање.

Упијање чистог ваздуха, тишине и јасних боја предела неупрљаних смогом помоћи ће да се опустимо и лакше суочимо са стресом, да обновимо здравље и побољшамо своје менталне функције. Нека истраживања показују да памћење јача и само посматрање прекрасних пејзажа. Зато боравак у природи, живот с простором око себе уз потпуно одсуство буке, постаје све актуелнија и акутнија потреба свих нас такозваних урбаних. Кад год кажете да немате довољно времена, само помислите – било би штета сву ту лепоту гледати само кроз прозор.

М. Јовановић

Пријаве за бање до 25. априла

Као што смо писали у прошом броју, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање 1. априла је расписао оглас којим позива пензионере да се јаве за одлазак на бесплатан десетодневни одмор у једној од 25 бања Србије. Одлуком Управног одбора РФ ПИО за то је издвојено 246,6 милиона динара, та

средства ће се расподелити филијалама, према броју корисника, што ће омогућити да на бесплатан опоравак оде више од 10.000 старосних, инвалидских и породичних пензионера свих категорија.

Право да се јаве на конкурс који ће бити отворен до 25. априла имаће сви чије су пензије ниже од 19.825

динара. Уз ово, услов је да немају друга лична примања и да нису користили бесплатан опоравак о трошку Фонда у последње три године, а за пољопривреднике и најмање десет година „пољопривредног“ стажа.

Чланство у пензионерским организацијама није услов за коришћење овог права.

УПРАВНИ ОДБОР РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Изабран нови председник УО

Драгослав
Ђукановић

Приходи Фонда у 2009. години износили 459,5 милијарди динара, а расходи 466 милијарди, што значи да је било дефицита од 500 милиона динара који је покривен средствима из приватизације

Досадашњи председник УО РФ ПИО, Ђуро Перић, поднео је оставку на ову функцију из личних разлога тако да је на седници Управног одбора одржаној 13. априла једногласно разрешен дужности. На место новог председника УО изабран је Драгослав Ђукановић, представник Савеза пензионера Србије, и на дужности ће бити до 3. фебруара 2012. године.

Чланови Управног одбора су на овој седници усвојили и Извештај о пословању Фонда ПИО у 2009. години.

– Резултати који су у протеклој години постигнути у основној делатности, доношењу решења, бољи су него у 2008. години, али је рад на оптималној организацији Фонда закратко заустављен тренутном одлуком владе. Овај део посла ће свакако бити настављен у што скорије време. У Фонду се посебна пажња поклања формирању јединственог информационог система, што прати и едукација радника и рад на кадровској структури запослених – нагласила је Драгана Калиновић, в.д. директора Фонда.

Нови чланови УО су Зоран Стојковић, представник Уније послодаваца, и Радован Бо-

љановић, испред Савеза пензионера Србије. Имовина Фонда је судбинско питање коме треба посветити посебну пажњу на захтев чланова УО, а, према закључцима усвојеним на претходним седницама, то мора да буде тема посебне седнице УО, нагласила је Славица Савић, заменик председника Управног одбора. Посебна седница треба, такође, да буде посвећена и изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Завршни рачун Фонда био је такође на дневном реду ове седнице УО. Иван Мимић, финансијски директор, рекао је да су приходи Фонда у 2009. години износили 459,5 милијарди динара, а расходи 466 милијарди, што значи да је било дефицита од 500 милиона динара. Дефицит је покривен средствима из приватизације, и то не само за ову већ и за прошлу годину, остало је и 3,73 милијарде за евентуални овогодишњи дефицит, нагласио је Мимић. Буџетска средства су у приходима Фонда учествовала са 46 одсто, 51 проценат новца обезбеђен је из редовних доприноса, а разлика је надокнађена из приватизационих средстава. Већи расходи проузроковани су и повезивањем стажа, али је то одлука владе и не могу унапред за то да се планирају средства, јер се унапред и не зна када ће таква одлука бити донета, истакао је Иван Мимић.

Пред члановима УО нашао се и предлог Комисије за укидање неких радних места са увећаним трајањем у производњи метанола и сирћетне киселине, уз образложење да су услови рада знатно побољшани увођењем нове технологије. Ипак, чланови Управног одбора су после краће дискусије стали на становиште да је овај предлог недовољно образложен и вратили комисији да поново преиспита и образложи предлог пре него што га УО РФ ПИО усвоји и проследи ресорном министарству.

Са седнице Управног одбора РФ ПИО

Весна Анастасијевић

РУКОВОДСТВО ФОНДА ПОСЕТИЛО ФИЛИЈАЛУ У ПАНЧЕВУ

Новом зградом задовољни и корисници и запослени

Захваљујући новој организацији рада, странке сада све послове могу да заврше у приземљу зграде

Пре тачно месец дана, 15. марта, радници панчевачке филијале Фонда ПИО почели су први радни дан у новој згради и на новој адреси. Иако нови објект не одмах пуштен у рад у пуном капацитету, руководиоци Фонда – Драгана Калиновић, в.д. директора, Славко Имрић, директор Покрајинског фонда, и мр Слободан Гамбер, помоћник директора Покрајинског фонда, приликом недавног заједничког обиласка овог новог простора сложили су се да се као званични почетак рада Филијале Панчево у новој згради бележи поменути датум, јер су осигураници и корисници услуга већ тада у њој могли да остваре сва своја права.

Такође, показало се да нису само менаџмент Фонда, запослени у Филијали и људи из локалне самоуправе жељно ишчекивали овај догађај,

већ је и око 81.000 осигураника и око 40.000 корисника права, као и грађани из свих пет општина – Панчева, Ковачице, Ковина, Алибунара и Опова, које су у надлежности ове филијале, с олакшањем дочекало тај тренутак након вишедеценијског боравка у старој и неусловној згради из претпрошлог века.

Према речима Саше Дрчелић, директорке Филијале Панчево, статистика показује да је у првих неколико дана око 450 људи у просеку днев-

но пролазило кроз нови објект, што је знатно више него у старој згради. Она сматра да је одређени број странака привукло и ново здање, тј. жеља да га обиђу и поближе разгледају. Та позитивна атмосфера у 1.245 квадрата новог простора као да зрачи на запослене, али и на кориснике услуга: на сваком кораку људи су расположени, љубазни и нема нервозе.

– Свака нова зграда значи и нови почетак и подстрек за бољи рад у бољим условима.

Очекујемо да ће и наши корисници бити задовољни пруженим услугама, а тада ћемо и ми бити још задовољнији – рекла је директорка Фонда Драгана Калиновић током разговора са запосленима.

Она је, међутим, подсетила да око нове зграде није све ишло баш тако „глатко“:

– Појављивали су се проблеми у вези са квалитетом радова током изградње објекта, али смо успели највећим делом да их санирамо, а затим и да наведемо градитеље

Драгана Калиновић, Саша Дрчелић, Славко Имрић и Слободан Гамбер

Драгана Калиновић у обиласку радног простора

да побољшају рад и достигну максималан квалитет.

Запослени у Филијали нису се „поновили“ само зградом, већ су оптимално снабдевени и новом информационом технологијом и канцеларијским намештајем. Према речима Слободана Гамбера, радници су „покривени“ новим рачунарима и штампачима 92 одсто од предвиђеног плана.

– Сада сваки радник, за чији је посао то неопходно, има обезбеђен рачунар, а нове штампаче смо обезбедили на свака два до три радника, и све то одлично функционише. Очекујемо још да Републички фонд ПИО ускоро пређе на нову платформу за централни рачунар, па ће и ова нова инсталирана информационо опрема бити још функционалнија – појаснио је Слободан Гамбер.

Саша Дрчелић је са својим сарадницима, у интересу корисника услуга, устројила и нову организацију рада.

издавање потврда које се односе на исплату корисника права (пензије, телесна нега и помоћ, телесно оштећење), на два шалтера се раде пријаве и одјаве корисника свих категорија осигураника, на услузи је свакодневно и шалтер за пружање правне помоћи, где дежура дипломирани правник, и, на крају, на једном шалтеру су грађанима свакодневно на располагању дежурни начелник или координатор одељења.

Инвалидска комисија је такође у приземљу, са одвојеним улазом, а локална самоуправа је одобрила два бесплатна слободна паркинг места, да би возила која довозе непокретне и тешко болесне људе на вештачење могла несметано да се паркирају испред улаза у пословну зграду. Александра Бобера, лекар вештак, специјалиста неуропсихијатар, каже да је очигледан велики напредак у условима рада инвалидске комисије.

њиховог посла није смањило, али је комфор и за раднике и за странке већи, а урађена је и добра организације посла. Радници Филијале Панчево с поносом истичу да је пресељење обављено врло ефикасно, па се застој у пословању није ни осетио. Све је обављено током викенда, а служба је у пуном капацитету била на услузи корисницима већ у понедељак.

Задовољни су и пензионери из Панчева и околних општина. Добривоје Влајковић из Панчева, кога смо затекли у шалтер сали, приметио је да је шалтерска служба боља и функционалнија, као и да се странке лакше сналазе него у старој згради. Слободан Павићевић из Ковачице каже да је нова зграда Филијале приступачнија за странке, а посебно за оне који излазе на инвалидску комисију, јер може лако да јој се приђе и у инвалидским колицима. Искусним оком запазио је и да је

Функционалност новог пословног објекта сада дозвољава да странке, углавном, све послове приликом остваривања права из ПИО могу да заврше у приземљу зграде. Наиме, ту се налази сала у којој ради шест шалтера, са два резервна уколико се повећају гужве. Дакле, корисницима је на располагању шалтер за пријем свих врста захтева за остваривање права из ПИО, затим шалтер за

Корисници услуга Фонда сада имају још једну погодност, наиме, ако су дошли у зграду Филијале само да би преузели неки од захтева за остваривање права из ПИО, то могу да учине већ након уласка у зграду, код портира, без чекања на шалтерима.

Задовољство новим радним условима видљиво је код запослених на сваком кораку. Милена Мишковић, координатор за ПИО, каже да се обим

расположење код службеника све боље и боље, и да су јако пријатни у раду са странкама. Матеја Илић, пензионер из Опова, сматра да је нова локација зграде Филијале Панчево сасвим прихватљива за кориснике услуга.

Директорка филијале Саша Дрчелић информисала нас је да једино архива није још пресељена у нову зграду, али ће и то ускоро бити решено.

Мирослав Мектеровић

НОВИ БЕЧЕЈ

Позитивно пословање

Седници годишње Скупштине ОУП Нови Бечеј, одржаној последњег дана марта, присуствовали су, осим чланова месних организација из Кумана, Новог Милошева, Бочара и домаћина из Новог Бечеја, и гости Милан Ненадић и Радован Темеринац, председник и секретар Савеза пензионера Војводине, затим Стеван Радишић из Савеза инвалида рада Војводине и Милијана Живановић, начелник Одељења за финансијске и опште послове у Филијали РФ ПИО Зрењанин.

Садашње руководство ОУП Нови Бечеј посебну пажњу посветило је финансијском пословању, јер су у претходном периоду, због домаћинског односа бившег руководства из МО Кумане и мањка у благајни, били кажњени са 400.000 динара.

Зоран Петровић, председник ОУП Нови Бечеј, ради довођења у ред финансија Удружења, поднео је 11 тужби против дужника и оне су пресуђене у корист Удружења.

Садашње пословање ове организације је позитивно и одвија се у складу са новим Законом о удружењима грађана и осталим прописима. Стеван Цуцин, председник Надзорног одбора у ОУП-у (иначе, пензионисани начелник финансија у Општини Нови Бечеј), добрим делом је заслужан за то, јер сав промет новца држи под стручном контролом.

Пензионери из Новог Бечеја посебно су захвалили Милијани Живановић и Светлани Пантовић, начелници Одељења за људске ресурсе, заступање и имовинскоправне послове у Дирекцији Покрајинског фонда ПИО, на стручној помоћи око легализације просторија које сада користе.

М. Мектеровић

По хектару 14.000 динара

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Србије ове године ће повећати директна давања пољопривредницима са 12.000 на 14.000 динара по хектару засејаних култура. Уз подршку и контролу ЕУ, биће издвојена и додатна средства аграрном сектору у Србији, пре свега за набавку пољопривредне механизације. По доношењу новог закона о водама, држава ће, уз делимичну финансијску подршку од 50 до 60 одсто, помоћи пољопривредницима који улажу у системе за наводњавање. Они који буду уграђивали ове системе плаћаће мање накнаде од оних који их немају.

Све акције до краја године

Према речима Млађана Динкића, министра економије, грађани Србије ће у складу са изменама Закона о подели бесплатних акција до краја године добити бесплатне акције Телекома Србије, Аеродрома „Никола Тесла“ и обједињену акцију Акционарског фонда, која настаје спајањем портфеља Акцијског фонда и Приватизационог регистра.

Суштина измене закона о бесплатним акцијама је да се ове године грађанима поделе све акције, осим акција ЕПС-а, које ће се поделити следеће године. Највећа новина у закону је та што ће грађани моћи да стекну бесплатне акције и пре приватизације.

Обележен Дан Рома

Низом манифестацијама у Србији је 8. априла обележен Светски дан Рома који је установљен још 1971. године да би се скренула пажња јавности на тежак положај и сиромаштво ромског народа. На бројним скуповима истакнуто је да је сиромаштво главни разлог социјалне и економске искључености Рома и да су у тој популацији највише угрожене жене, али је наглашено и да је ове проблеме немогуће превазићи без системских решења и активног учествовања ромске заједнице у њиховом доношењу и спровођењу.

Према попису становништва из 2002. године, у Србији живи око 108.000 Рома, док се, према незваничној статистици УНИЦЕФ-а, процењује да их је од 400.000 до 700.000.

Према подацима Ромског информативног центра, око 49 одсто ромске популације у Србији угрожено је сиромаштвом, док око 60 процената нема завршену основну школу. Велики део незапослених у Србији чине Роми. Један од њихових највећих проблема су нелегална насеља у којима живе у условима опасним по здравље и живот.

Исплата пензија

Исплата првог дела мартовског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. априла.

Пензионисаним војним лицима први део пензија за март исплаћен је 1. априла, када су и пензионери самосталних делатности примили целе мартовске пензије.

Бившим пољопривредницима први део мартовских припадности исплаћује се од 7. априла.

Скупљи живот у марту

Цене на мало робе и услуга у Републици Србији у марту 2010. године биле су у просеку за 1,6 одсто више у односу на претходни месец. У марту 2010. у односу на исти месец 2009. године цене на мало су повећане за 7,4, а у односу на децембар 2009. за 3,0 одсто.

Трошкови живота у Републици Србији у марту 2010. године у односу на претходни месец у просеку су били виши за 1,1 одсто. У марту 2010. у односу на исти месец прошле године трошкови живота су повећани за 4,4, а у односу на децембар 2009. године за 2,0 процента.

Више предузећа у Србији

Подаци Републичког завода за статистику показују да су у Србији прошле године биле регистроване 353.894 фирме, од којих је највише било предузетника. Укупан број фирми и број предузетника повећан је у односу на претходну, 2008. годину, када су биле регистроване 339.042 фирме, од којих су 217.353 била предузетничка предузећа. После предузетника, по бројности долазе друштва са ограниченом одговорношћу, којих је лане било 108.640, а у 2008. години 98.353.

Јавни позив за пријем приправника

Градске власти Новог Сада расписале су Јавни позив послодавцима за стручно оспособљавање и запошљавање приправника на одређено време од 12 месеци. Предвиђено је да град са девет милиона динара финансира стручно оспособљавање и запошљавање 25 приправника са високом стручном

спремом. Конкретно, послодавац који оствари то право добијаће из градског буџета 28.952 динара бруто месечно по приправнику.

Заинтересовани послодавци и незапослена лица могу да се пријаве Градској управи за привреду до 17. априла.

Продужава се рок важења исправа

Мада је отворено више пунктова за издавање нових биометријских пасоша, ангажовано још 300 људи на пословима издавања овог документа, ради се суботом и у две смене, гужве су и даље велике. Због тога је најављена могућност продужења важења плавих пасоша које, иначе, истиче крајем ове године. До сада је урађено 1,9 милиона нових биометријских пасоша, а само у марту ове године издато је око 150.000, што се сматра последицом увођења визне либерализације.

Разматра се и могућност да се рок за издавање личних карата, које треба да буду замењене до 2012. године, такође продужи.

Бесплатно изнајмљивање књига уз „65+“

Грађани старији од 65 година без накнаде ће моћи да користе библиотечки књижни фонд Београда. Између Секретаријата за социјалну заштиту и Библиотеке града Београда потписан је Протокол о сарадњи према коме библиотеке отварају врата за суграђане старије од 65 година. Они ће уз чланску карту, без ограничења, моћи бесплатно да користе књиге.

Поред тога, двадесет клубова за старе добиће одређени број наслова, тачније по пет стотина књига, што ће с временом бити обновљано како нови наслови буду пристизали.

За ову понуду креирана је специјална чланска карта са ознаком „65+“, која ће се издавати у Кнез-Михаиловој 56. За упис је потребно донети фотографију, личну карту или пасош и 150 динара за трошкове. Једном издате, ове чланске карте имају трајно важење и омогућиће корисницима да без накнаде, у 76 објеката на територији тринаест градских општина, могу да позајме до десет књига или другу библиотечку грађу на период од 20 дана.

Више од двеста хиљада незапослених

На евиденцији војвођанских филијала Националне службе за запошљавање у фебруару ове године било је 204.070 људи који траже посао. У односу на претходни месец то је 2,3 одсто или 4.482 више. Од тог броја, 58,3 одсто, односно 118.906 чека на посао дуже од годину дана, а већина су жене.

Од укупног броја људи који у Војводини траже ново запослење, највише је оних који имају између 25 и 29 година (12,5 одсто), затим од 45 до 49 (12,4), следе они који су између 50. и 54. године (12,2), па незапослени старости од 40 до 44 године (12,2), док су најмање заступљени они између 30. и 34. године (12 процената).

На евиденцији НСЗ у Покрајини, према стручној спреми, најмање је најобразованијих: са VIII степеном – 10, са VII2 – 137, са VII1 – 9.086, са VI – 7.877, са V – 1.948, са IV – 53.325, са III степеном – 53.032, са II – 12.452, док је са I степеном највише незапослених – 66.203.

Највише људи без посла живи у Новом Саду, иако је ту, с обзиром на број становника, најнижа стопа незапослености, затим у Зрењанину, Панчеву и Суботици, док је стопа незапослености највиша у Опову – 52,2 одсто, затим у Сремским Карловцима – 50,6 процената, Белој Цркви – 49,5 и Србобрану – 49,4 одсто.

За стечај спремно око 11.000 фирми

Народна банка Србије објавила је списак од 10.977 правних лица чији су рачуни више од три године у блокади и у којима је формално запослено 58.093 радника. По новој процедури, која важи од 31. марта, за правна лица чији је рачун дуже од три године у блокади аутоматски наступа стечај (како је регулисано новим законом о стечају који се примењује од 23. јануара ове године).

На овај начин нестаће неактивне и такозване фантомске фирме које послужу мимо закона и злоупотребом преко паралелних рачуна избегавају плаћање обавеза.

Извесно је да ће највећи удар бити на Привредни суд у Београду где ће 30-ак судија само у првом року морати да обради више од 3.000 предмета, а затим следе Нови Сад, Ниш...

Без обзира на то што се процењује да постоји велики број фиктивних фирми, не може се поуздано рећи како ће примена аутоматског стечаја утицати на стопу незапослености и колико ће радника остати без посла.

СИНТЕТИЗАТОР ГОВОРА ПОМАЖЕ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Наука у служби људи са хендикепом

Посебан софтвер омогућава обуке и за сложеније и технолошки савременије послове

Наша држава је и досад, разним стимулативним мерама запошљавања, покушавала да у свет рада укључи око 22.000 особа са инвалидитетом које се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање (с обзиром на број инвалида у Србији, њихово учешће на тржишту рада је ниско). Значајнији резултати на том плану очекују се од 23. маја када почиње примена новог Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом. Ипак, према речима Мирослава Шовљанског, главног и одговорног уредника звучних часописа и тонског сниматеља у Савезу слепих и слабовидих

Проф. др
Владо Делић

Војводине, код њихових чланова постоји извесна стрепња да се код „квотног“ запошљавања неће увек водити рачуна о сразмерном учешћу свих структура особа са инвалидитетом, па ће слепи и слабовиди у тим ситуацијама бити оштећени.

Мањак одговарајућих послова

Наиме, ови људи су се досад углавном запошљавали као телефонисти на централама или на сличним пословима, а сада је (увођењем аутомат-

ских телефонских централа итд.) на тржишту рада остао мали број занимања за која су они оспособљени.

Иако су се много пута доказали као вредни и квалитетни радници, познато је да је за њихово запошљавање потребно обезбедити посебне услове на радном месту, а често и пратиоца до радног места. То у транзиционим временима, руку на срце, отежава њихово запошљавање.

Такође, слепим и слабовидим се мора посветити више времена и труда током оспо-

собљавања за неке квалификације и вештине које се траже код савремених технологија привређивања.

У надлежним републичким и покрајинским министарствима су уочили проблеме ових особа и финансијски су помогли развој и реализацију Програма претварања писаног сигнала у звучни сигнал (синтетички говор) на српском језику, да би им олакшали рад на рачунарима и учинили их конкурентнијим при тражењу посла. Програм је осмишљен на Факултету техничких наука у Новом Саду, а вођа тима професор др Владо Делић о томе каже:

– Ми већ десет година развијамо говорне технологије. Једна од њих претвара писани текст у синтетизован говор и врло је интересантна за особе које не виде, јер им се на српском језику саопштава, рецимо, неки новински чланак са интернета, нека књига или писмо. Они сада могу да се самосталније и равноправније образују и оспособљавају за многе нове послове, да се боље информишу, да воде и писану комуникацију мејловима. Након што је државна администрација прихватила наш софтвер као званично помагало за слепе особе, и почела да субвенционисе његово инсталирање преко нашег здравственог система, он је постао доступан сваком слепом и слабовидом лицу у Србији. Дистрибуцију, инсталирање и одржавање програма ради предузеће које је поникло на нашем факултету – појаснио је др Владо Делић.

„Разговор“ с рачунаром

Програм синтетизованог говора објединио је знања из лингвистике, фонетике, програмирања, обраде сигнала, математике, акустике... Садр-

Мирослав Шовљански

жи податке о правилном изговору више од два милиона речи. Правилно чита и цифре (датуме, новчане износе, телефонске бројеве и др.). Коректно чита и стране речи које се појављују у српском тексту, а може да чита и речи без дијалектичких знакова. Има уграђена два гласа: женски – Марија и мушки – Стева, па корисник може да бира који глас ће му читати текст. Може да бира и да ли ће му се читати знакови интерпункције, а може захтевати и да му се чита слово по слово.

Овај мултидисциплинарни програм омогућава и лакшу примену нових технологија на нашем језику. Примера ради, можете на свом језику издати команду рачунару. Можете и да „причате“ са рачунаром (одговара усмено на одређене захтеве), а преко њега и са апаратима у домаћинству, са разним помагалима, уређајима у индустрији, у колима; преко телефона можете да „разговарате“ са удаљеним рачунаром, можете да „причате“ са роботом итд. Јасно је да услуге овог програма могу да користе и остали хендикепирани људи (посебно је погодан за неме особе), као и сви грађани наше земље.

Технологија препознавања говора, где се он претвара у писани текст, погодна је за комуникацију особа које не чују. Овај, други, програм за сад има капацитет од неколико хиљада речи. Ускоро ће иноватори са овог факултета лансирати нови, савршенији синтетизатор говора.

Мирослав Шовљански каже да су недавно у Савезу слепих и слабовидних Војводине, приликом обуке њихових чланова за рад на рачунару, интезивно користили синтетизатор говора на српском језику. Помоћу инструкција овог програма, користећи тастатуру, они су се „кретали“ по десктопу, писали текстове, а водили су и преписку мејловима. Након такве обуке ови људи су себи отворили могућност да се баве сложенијим и технолошки савременијим пословима него досад.

Мирослав Мектеровић

ИЗБОРНА СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Потребан дугорочно одржив пензијски систем

На изборној седници Скупштине Савеза пензионера Војводине једногласно је за председника изабран досадашњи лидер Милан Ненадић из Новог Сада, а за потпредседника, такође једногласно, Бела Јурковић, председник Општинског удружења пензионера Суботица. Изабрани су и чланови Извршног одбора и осталих органа Савеза.

Осим чланова Скупштине, седници су као гости присуствовали и Ђуро Перић, в.д. председника Савеза пензионера Србије, Милорад Мијатовић, председник Савеза самосталних синдиката Војводине, Стана Свиларов, председник Савеза инвалида рада Војводине, и Слободан Гамбер, помоћник директора Покрајинског фонда ПИО.

Милорад Мијатовић је рекао да синдикати и пензионери увек морају бити заједно, са чиме су се сви присутни на седници сложили. Садашњи радници постаће једног дана пензионери и стога, ако мисле на своју будућност, потребно је да се заложу за стварање дугорочно одрживог пензијског система да би у старости живели достојанствено.

У том циљу, заједнички став свих присутних био је да је потребно да се део новца добијеног од приватизација (мисли се и на Телеком) преусмери за консолидацију Фонда ПИО, да би он постао инвестициони фонд. Тада би ова институција „стала на своје ноге“ и могла би да се одупре неолибералном концепту који се труди да пензије сведе на социјалну помоћ. На тај начин би се сачувала вредност дугогодишњих улагања радника, кроз уплату доприноса, у сигурну старост.

Стана Свиларов је, такође, апеловала на јединство пензионера у остваривању ових заједничких циљева, а Слободан Гамбер је позвао пензионере да наставе досадашњу добру сарадњу са службама Покрајинског фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

М. Мектеровић

У ВАЉЕВУ ОТВОРЕНА АМБУЛАНТА ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ

Брига о старима

У оквиру обележавања 7. априла, Светског дана здравља, у Ваљевоу је на иницијативу Партије удружених пензионера, након паузе од две године, у згради Филијале ПИО поново почела да ради амбуланта, која је некада бројала више од 3.000 здравствених картона. Пригодној свечаности је присуствовао и државни секретар у Министарству здравља др Жељко Милошевић.

– Један од важних принципа реформе здравственог система у Србији је да се здравствене услуге приближе корисницима. Одличан пример таквог понашања је наставак рада амбуланта у Дому пензионера у вашој средини – рекао је Жељко Милошевић и присутним пензионерима предложио да усвоје здрав стил

живота, да воде рачуна о правилној исхрани, да више времена проводе у природи и да се редовно контролишу код изабраног лекара.

Однедавно први човек филијале у Ваљевоу Љубиша Дамњановић рекао је овом приликом да је отварање амбуланта само један од планираних корака у организовању активности у згради филијале:

– Један од следећих корака је преуређење простора за дружење пензионера и организовање примеренијих културно-забавних садржаја. У плану је формирање клуба за пензионере затвореног типа, у који ће се улазити са чланском картом – рекао је директор Дамњановић и додао да ће мото будућих садржаја у овом клубу највероватније бити исти као назив популарне телевизијске емисије намењене старијим грађанима – „Додати живот годинама“.

Милена Кузмановић

У СУСРЕТ ДАНУ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Мали напредак

Обележавање 28. априла, Светског дана безбедности и здравља на раду, који је Светска организација рада установила 2003. године, биће још једна прилика да се јавност подсети, а запослени и послодавци опомену на значај ове теме. Од ове године овај датум и за нас добија „национални“ значај, будући да је одлуком владе 28. април установљен као Дан безбедности и здравља на раду и у Републици Србији. Извесно је да обележавање овог дана неће бити једини „подсетник“ о значају заштите на раду, јер то скоро свакодневно чине медији извештавајући о погибијама и несрећама на послу.

Мање несрећа са смртним исходом

Недавно је могло да се прочита да је радник пропао кроз необезбеђен отвор на лифту са десетог спрата, а његове колеге пронашле су тело тек после неколико сати, када су приметили да га нема. У другој несрећи, човек је погинуо када се преврнула машина на којој је радио и поклопила га, а још један радник је страдао када се на њега стрпоштао зид који је рушио.

– У прва три месеца ове године пријављене су четири повреде са смртним исходом (две у области индустрије, једна у производњи хране и једна у грађевинарству), две колективне повреде и 142 тешке повреде, од којих је највећи број, чак 65 процената, забележен у индустрији – наводи Маја Илић из Инспектората за рад. – Незахвално је процењивати колико се до краја године може очекивати тешких повреда и повреда са смртним исходом, али поредећи 2009. са 2008. годином, за 12 процената је смањен број радника који су изгубили живот на послу. У 2008. години погинула су 42 радника, а регистроване су чак 1.043 тешке повреде, док је у 2009. години 37 радника имало повреде са смртним исходом, било је 1.004 тешких повреда и 22 колективне – резимира Маја Илић.

После усвајања Закона о безбедности и здрављу на раду, 2005. године, свест запослених о унапређењу мера заштите на послу се повећала, али не довољно, истакла је, приликом прошлогодишњег обележавања овог дана, Снежана Лакићевећ.

Прво тужба па одштета

Породице људи који су погинули на радном месту најчешће (како пракса показује) морају приватно да туже послодавца, да саме плате адвоката и да се потом на суду доказује ко је крив за несрећу. Дакле, прво тужба па онда одштета. Неретко се све завршава договором да послодавац деци страдалог радника стипендира школовање до пунолетства и да их онда запосли, а некада се постигне и договор да плати одређену суму новца, која никада није довољна ни адекватна за претрпљени бол и губитак члана породице.

У прва три месеца ове године у Србији забележене четири повреде са смртним исходом и 142 тешке повреде

Стојачић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике, наводећи да је у Србији постигнут мали напредак у заштити на раду и да је у тој области наша земља испод просека земаља у окружењу.

Недовољна брига друштва

На регулативном пољу ова област је покривена потребним документима – Законом о безбедности и здрављу на раду, Стратегијом безбедности и здравља на раду у Србији за период 2009–2012. и Акционим планом за њено спровођење. Недостаје још закон о осигурању од повреда на раду и професионалних болести, не постоји центар за едукацију, а ни добар регистар повреда на раду.

Када се радник повреди или страда на радном месту, вест о томе изазива „општу забринутост“ – медији извештавају, на лицу места се појављују инспектори са шлемовима који утврђују неправилности, одговорност се пребацује са једних на друге, са извођача на подизвођаче итд. Унесрећене породице погинулих радника често су на ивици егзистенције, посебно ако је преминули био једини хранитељ, осигуравајућа друштва избегавају да плате полисе, синдикати истичу да немају новца да помогну, а послодавци гледају да не плате одштету уколико радник није био осигуран.

Колико кошта лечење повређеног радника, његово одсуство са посла, боловање, рехабилитација – за сада нема прецизних података. Једно је извесно а то је да када се догоди несрећа на радном месту, и када радник страда, на губитку су и послодавац и друштво. Уз овогодишњи слоган за обележавања Дана безбедности у Србији „Радимо безбедно и здраво“ требало би додати речи Кеничи Хирозеа, стручњака Међународне организације рада: „Пристојан и достојанствен рад мора бити безбедан“.

Миланка Иванчајић

ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ПРАВА

Врата Фонда отворена за све

Филијале Пензијског фонда на својим шалтерима обезбеђују грађанима најразличитије врсте услуга, издавање докумената и уверења ради остварења неких права, олакшица и субвенција код других институција. Будући да је за већину тих права потребно најпре утврдити правни и материјални статус корисника, Пензијски фонд је у обавези да одговори на сваки захтев за издавање одговарајућих уверења, било на захтев физичког или правног лица, односно надлежне институције која на основу оверене потврде Фонда обезбеђује право.

Потврде се издају лицима која испуњавају услове за коришћење повластица у јавном градском превозу, затим за оверу здравствене књижице и ослобађање од партиципације, за материјално обезбеђење, коришћење права из области борачко-инвалидске заштите, олакшица за обвезнике приликом плаћања Инфостана и других трошкова, плаћања обданишта, као и за решавање стамбених питања, кредита и слично.

У питању је, дакле, читав низ значајних права која није могуће остварити без одговарајућих потврда ПИО фонда. Тако, на пример, за оверу здравствене књижице и регулисање боловања на шалтерима Фонда се најчешће тражи потврда да је покренут поступак за остваривање права на инвалидску пензију. С обзиром на то да је за оцену радне способности неопходно разматрање медицинске документације и одговарајући налаз лекара-вештака (тзв. НОМ), надлежна филијала којој је поднет захтев у обавези је да сваког месеца на тражење странке издаје потврду да је поступак у току (ради рефундације на име боловања) док се не донесе одлука, односно позитивно или негативно решење о инвалидској пензији.

За наведену потврду није потребан никакав писани захтев, она се може добити одмах на шалтеру на усмено тражење, а уколико је подносилац захтева за инвалидску пензију спречен због болести, потврда се може издати и другом лицу без посебног овлашћења.

Што се тиче коришћења права на ослобађање од партиципације, обично се захтева издавање уверења да лице не користи неко од права из ПИО – право на пензију или на накнаду по основу туђе неге и помоћи или телесног оштећења. Исто уверење се такође обезбеђује за потребе коришћења права на бора-

Пензијски фонд свакодневно пружа услуге и грађанима који нису осигураници нити корисници права из ПИО, ради добијања различитих повластица, субвенција и материјалног обезбеђења код других институција

ко-инвалидску заштиту, затим права на пензију код Фонда војних осигураника или за регулисање материјалног обезбеђења, давања једнократне помоћи итд. Потврде да се не остварују права из ПИО дају се и на тражење иностраних фондова из суседних република са којима наша земља има споразум о социјалном осигурању. Страни фондови могу да се обрате службеним дописом нашем фонду, али чешће од својих корисника траже да сами прибаве и доставе уверење да не примају пензију од филијале на чијој територији имају пребивалиште или привремено боравак. Уз такву потврду иде обично и оверен листинг ради пружања доказа о осигурању, који странка шаље надлежном заводу препоручено поштом или преко домаће филијале (ради уштеде трошкова).

Учесницима ратова којима је по основу тога решењем Фонда признато право на посебан стаж, или онима који су били у заробљеништву или на медицинској рехабилитацији, ради регулисања умањеног плаћања Инфостана Фонд не издаје посебну потврду, већ је довољно да са решењем о уписаном посебном стажу у радној књижици поднесу захтев за субвенцију надлежнима у Инфостану. Посебан стаж по том основу, у једноструком или двоструком трајању, иначе, уписује се у радну књижицу тек по истеку рока правоснажности (15 дана).

Корисници који испуњавају услове за једнократну новчану помоћ коју обезбеђује Скупштина града често се обраћају радницима на шалтерима и правној помоћи да им се изда уверење о месечним износима пензије, што је непотребно. Наиме, даваоцу новчане помоћи доступни су подаци о висини примања преко исплатне службе Пензијског фонда, те нема потребе да се на шалтерима исплате траже потврде о месечним примањима.

Има ситуација када странке саме не знају шта да траже, односно када не добију прецизне информације о томе коју од различитих врста потврда треба да прибаве од Пензијског фонда. На писаним обавештењима о потребној документацији често се наводи само да је потребна „потврда из Фонда ПИО“, без прецизнијег одређења. У таквим случајевима, после провере у рачунару, радници Фонда могу једино да понуде потврду о коришћењу права из ПИО и листинг из којег се види да ли је лице у осигурању или не.

С. Марсенић

ИЗБАВЉЕЊЕ И ОПОРАВАК ЖРТАВА ПОРОДИЧНОГ НАСИЉА ДУГ И БОЛАН ПРОЦЕС

ЖИВОТ У МИРУ

Раније се малтретирање трпело и по петнаестак година, док данашњим младим женама треба много мање времена да напусте насилника

Госпођа А. Р. је у браку провела 23 године трпећи физичко и психичко малтретирање супруга. Није тукао само њу већ и њиховог најстаријег сина који је са само четири године осетио лапац на свом телу и црево од веш-машине на сопственој кожи. Пошто нигде није радила и финансијски је потпуно зависила од мужа, трпела је и ћутала и сину саветовала да ћути док га отац туче да га не би додатно разбеснео и добио још више батина. Тек када је син завршио у затвору, схватила је да мора остало двоје деце да избега из тог пакла. Нашла је број телефона Саветовалишта против насиља у породици у Београду, ступила

Весна Станојевић

с њима у контакт и тражила савет како да побегне на сигурно. Рекли су јој да са децом крене када је супруг на послу и почела је да се припрема. Залепила је три хиљаде динара у фиоку ормана за ципеле и картицу са новим бројем телефона. Искористила је тренутак његове непажње (када ју је послао у продавницу), узеле припремљени новац и картицу, зграбила децу и са њима претрчала два километра до аутобуске станице. Када је већ кренула, почео је да зове телефоном да чује где је, али је поломила и бацила стару картицу, ставила припремљену са новим бројем и кренула у нови живот без батина.

– Изашла сам са сином и ћерком из куће, нашла смештај, храну, мир, подршку, помоћ у сигурној кући и кренула напред. Тек смо на почетку новог живота и најважније ми је што су деца са мном и уз мене. Без њих живот не би имао смисла. Мислим да сам довољно јака да идем даље. Све што се дешавало није требало да траје и нисмо смели да трпимо толико дуго. Али ја нисам имала храбрости да кренем. Ни сама не знам како сам успела да живим таквим животом толико година. Све ово је требало да урадим много раније па можда ми ни син не би био тамо где је сада. Мислим и знам да ћемо успети јер смо сада много срећнији, мирнији... Знамо да је живот у миру и здрављу нешто највредније – исповест је жене која је скоро четврт века трпела малтретирање и гледала уништавање свог детета.

Зашто је женама потребно толико времена и батина да одлуче да то више не могу да трпе? Весна Станојевић, координатор у Саветовалишту против насиља у породици, има објашњење:

– Основни разлог је финансијска и економска зависност тих жена од брачних другова. Знају да немају где да оду, немају од чега да живе и издржавају децу и годинама трпе злостављање сматрајући да немају други избор. Ипак, морам да кажем да се ситуација мења. До пре десетак година насиље се трпело много дуже, најмање по 10-15 година док се нешто не предузме. Данашњим младим женама треба много мање времена да схвате да су се удале за насилника и да ни оне ни деца то не морају и не треба да трпе. Сигурна кућа није прво место где жене траже заштиту. Први пут обично са децом пред насилником побегну код родитеља. Онда он дође, моли да се врате, обећава „брда и долине“, заклиње се да се неће поновити и оне попусте и врате се. Неко, обично кратко време буде мало мира, а онда све креће испочетка, неретко у још горем облику – објашњава наша саговорница.

Насилник у својој, жртве у сигурној кући

- Само 12 одсто жена успе да се спасе и почне нови живот, без насиља. Многе одустају и од помисли да напусте насилника јер, после вишегодишњег злостављања, губе самопоуздање и веру у помоћ институција система.
- У Србији постоји девет сигурних кућа за жртве насиља, а у двема у Београду живи педесетак жена и деце. Нови простор је неопходан да би живот штићеника и терапије били квалитетнији.
- Прошле године само двојица насилника исељена су из породице, а у истом периоду Саветовалишту се за помоћ обратило готово 5.000 жртава. Док насилници остају код куће, сигурне куће, једина уточишта за жене и децу, стално су пуне. Проблем је и у правосудју јер жене месецима чекају на обичну одлуку о забрани приласка насилника, док се о разводу и подели имовине одлучује годинама.

Највреднији

Није редак случај ни да жене буду усред ноћи избачене из куће и да у спаваћници и папучама стигну у Саветовалиште, без докумената, новца и без деце.

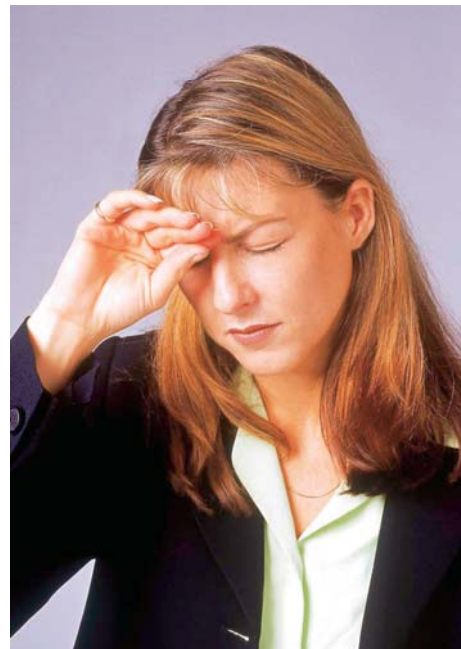
– Тада, пошто је сместимо у сигурну кућу, преко центара за социјални рад набављамо потребна документа и морам да кажем да је то углавном добра сарадња и да завршимо посао – добијемо тражене изводе из матичних књига, урадимо нове личне карте, здравствене књижице, једноставно, омогућимо жени да не остане без идентитета, да може да узме и децу код себе, евентуално да се запосли и почне живот без страха од малтретирања – истиче Весна Стојановић.

Сигурна кућа је место где жене које се склоне пред напасником могу да проведу одређено време у миру и без бриге за своје основне потребе и потребе своје деце:

– У сигурној кући женама је све обезбеђено бесплатно. Од оног основног: смештаја, исхране и одржавања хигијене, до помоћи социјалних радника, психолога, дефектолога, андрагога, речју стручњака са којима увек могу да поразговарају о својим проблемима, добију од

њих савет, али и подршку и помоћ приликом започињања новог живота у коме их нико неће тући. У оквиру сигурне куће сада ради и обданиште да би мајке могле током дана да обављају неопходне припреме за живот ван ње. Јер, док су ту, жене су заиста сигурне пошто је објекат јако добро обезбеђен, тако да се тешко решавају да изађу и започну самосталан живот. Неки оптималан период боравка у сигурној кући је око три месеца, али и то зависи од многих околности: пре свега од процене да ли је жена безбедна у спољном свету и да ли је психички спремна за самосталан живот. Ако је угрожена и докле год је тако, мора да остане у кући. Ипак, предуг боравак у сигурној кући може да буде и контрапродуктиван јер свака жена једном ипак мора да преузме бригу о сопственом животу и животу своје деце – објашњава Весна Станојевић.

У просторијама Саветовалишта против насиља у породици, у Далматинској улици 47а у Београду, што је иначе прва и једина позната адреса на коју могу да се обрате жене са проблемима у породици, свакодневно се могу срести жене које су

промениле живот напустивши насилника који их је малтретирао. То су често младе жене са малом децом која су већ заборавила на татине батине и мамине сузе пошто сада живе мирно, окружени мајчином љубављу и бригом. Сврате често у Саветовалиште и никад не могу да нађу довољно речи да захвале онима који у њему раде на помоћи и подршци у најтежим животним искушењима и у тренуцима тешких животних одлука. Одлазе озарених лица и руку пуних поклона.

– Није ипак увек све идилично. Млађе жене се лакше снађу, запосле, осамостале, раде и по два посла да би могле да издржавају децу. Али, пошто су запослене и имају приход, не могу, рецимо, да добију бесплатан боравак у обданишту за своју децу, а приватно морају да станују и плаћају кирију, па је јако тешко финансијски изаћи накрај. То је и основни разлог због кога се поједине ипак врате кући, мужу, где се све после неког времена понавља. Нарочито је то често код жена које су прешле педесету годину. Оне се тешко запошљавају, деца су углавном већ одрасла, живе својим животом и оне остају саме без посла и прихода, па им је једини излаз да се врате ономе од чега су побегле – објективна је Весна Станојевић, координатор у Саветовалишту против насиља у породици.

Весна Анастасијевић

ЈУБИЛЕЈ НАЦИОНАЛНИХ ПАРКОВА

Фрушкогорско благо

Некада острво у Панонском мору, Фрушка гора је сада не само једина планина у Војводини него и туристички бренд Србије, први наш национални парк и значајна културно-историјска вредност

Поводом обележавања стогодишњице европских националних паркова и педесетогодишњице јубилеја Националног парка Фрушка гора, на истоименој планини је недавно уприличена међународна изложба фотографија. Само место одржавања изложбе било је на Иришком венцу који је, после Црвеног Чота, друга тачка по висини на овој планини.

У свету постоји око 6.500 националних паркова који су подручја са најбоље очуваним деловима природе, изузетним богатством живог света и културним наслеђем. Након што је Фрушка гора 1960. године увршћена у категорију највишег облика заштите природе, национални паркови постају и Ђердап, Тара, Копоник и Шара. Својим вредностима ова подручја превазилазе оквире Србије и постају део Европске федерације националних паркова (Еуропарк). Иначе, први запис који сведочи о дугој традицији заштите животне средине у Србији је из Душановог законика, из 14. века. Чланом 123 овог Законика била је забрањена прекомерна сеча шума у Српском царству.

Живи природњачки музеј

Богатство Фрушке горе је разнолико, а само шуме чине 90 одсто површине заштићеног парка. Њени висови изнад 300 метара и северне падине обрасли су шумом, највише буковом, али и багремовом, храстовом и липовом. Јужне и источне падине прекривене су воћњацима и виноградима, који рађају још из времена Римског царства, тако да је Фрушка гора позната и по винским подрумима. Природни капитал ове планине чи-

ни и 1.500 биљних врста од којих више од 40 представљају природну реткост у Србији. Чак 30 врста орхидеја краси овај национални парк у Војводини, а 18 их је значајно у светским размерама. Сремска планина је и уточиште за угрожене врсте животиња: гмизавце, водоземце, сисаре, и то претежно глодаре, али и дивље свиње, срне, шакале и дивље мачке. Сliku флоре и фауне на Фрушкој гори употпуњује и податак да њу настањује 200 врста птица, међу којима су орао крстач, патуљаста орао, соко, детлић и сива севица.

Стари каменолом је временом испунила вода те је тако настало природно језеро у Лединцима, једно од десетак језера на Фрушкој гори. У месту Врдник налази се бања Термал, а планина је позната и по многобројним излетиштима и одмаралиштима. О бројним научним истраживањима у вези с овом планином говоре и подаци да су овде пронађене 164 животињске фосилне врсте, које су старе око 123 милиона година. Проучавање Фрушке горе у Матици српској започето

је још током једног од првих пројеката ове најстарије културно-научне институције у Војводини, а траје и даље у оквиру пројекта у коме је објављено више од двадесет књига. Фрушка гора је била и надахнуће многим уметницима, нарочито песницима, попут Бранка Радичевића, Чика Јове Змаја и Милице Стојадиновић Српкиње.

Културно-историјско наслеђе

Посматрано од запада према истоку, ниже се шеснаест фрушкогорских манастира: Привина глава, Дивша, Кувеждин, Петковица, Шишатовоц, Бешеново, Мала Ремета, Беочин, Раковац, Јазак, Врдник, Старо Хопово, Ново Хопово, Гретег, Велика Ремета и Крушедол. Подигнути у касном средњем веку, они данас представљају културно добро од изузетног значаја за Србију. Шире подручје Фрушке горе је одувек било познато по православним храмовима, а само је током 16. и 17. века подигнуто 35 манастира. Од времена њиховог настанка небројано пута су пљачкани и рушени, а нарочито су страдали за време Другог светског рата. Ни бомбардовање НАТО 1999. године није поштедело један број ових манастира који су тада тешко оштећени. Познато је да ову планину због многобројних манастира називају и Српском Светом гором.

Са научног, културног и друштвеног аспекта, национални паркови имају велики значај за земљу а и за сваког од нас појединачно. Обиље информација о Фрушкој гори би, ако смо у могућности, требало да употпунимо и доживљајем са путовања на ову прелепу планину.

Јелена Оцић

Трибина за земљораднике

У Краљевцима, селу у румској општини, организована је трибина о пољопривреди, на којој су учествовали Жељко Радошевић, државни секретар за пољопривреду, Радивој Надлачки из истог министарства и Жика Гојковић, посланик у Народној скупштини РС. Гости из Министарства за пољопривреду говорили су о протеклој и о овој години, као и о уредбама које ће омогућити земљорадницима да и у 2010. користе субвенције и регресе.

– У септембру прошле године завршена је исплата обешћаних 12.000 динара. Лане је уведен „ПАО услов“ за коришћење кредита и субвенција, чија се примена наставља и у овој години. То значи да ће повољности које нуди држава моћи да користе само они произвођачи који су регистровани у Фонду ПАО уколико до 30. априла измире дуговања за 2009. годину. Регресе ће моћи да користе и физичка лица која се буду пријавила, а до сада нису била у ПАО систему, без обавезе да плаћају доприносе у овој години – рекао је на трибини Жељко Радошевић.

Ова средства ће бити усмерена ка регистрованим поро-

дичним пољопривредним газдинствима са површином до 100 хектара.

– Земљорадници ће добити 6.000 динара за минерално ђубриво, 4.000 за дизел гориво и 4.000 динара по хектару за декларисано семе – нагласио је Радивој Надлачки. – Да би остварили регресе, произвођачи ће морати да приложе рачуне, и то 9.000 динара по хектару за ђубриво и по 4.000 динара за гориво и семе.

Представници Министарства за пољопривреду су у Краљевцима рекли и да ће сви они који су злоупотребили и ненаменски потрошили раније добијена средства бити тужени, тако да ће морати да их врате са затезном каматом. Речено је, такође, и да ће Министарство на сваки „општински динар“ додати свој за развој пољопривреде, али и да се у неким општинама фондови за развој ове гране троше ненаменски.

Дакле, и у овој години ће бити краткорочних и дугорочних зајмова, кредита за куповину механизације, новац ће стићи и до сточара, а биће регресирано и осигурање усева и домаћих животиња.

Г. Вукашиновић

ЗРЕЊАНИН

Двеста мото-зека донело поклоне за Ускрс

Седам зрењанинских мото-клубова у сарадњи са Асоцијацијом мотоциклиста Србије, којима су се придружили и самостални мотоциклисти и чланови мото-клубова из Београда, Новог Сада, Новог Бечеја, Вршца, Старе Пазове, Елемира, у улози мото-зека, даровали су 3. априла децу и младе са инвалидитетом из зрењанинског Дневног центра „Алтернатива“ ускршњим поклонима. Према речима Весне Станков, директорке градског Центра за социјални рад, младима са хендикепом поклоњене су баштенске столице и столови, бројна учила и прибор прилагођен њиховим потребама, као и поклони које су бајкери сами направили.

М. М.

НА ЈЕСЕН ИЗМЕНЕ ЗАКОНА О ПОРОДИЦИ

Увек милом, никад

Године 2005. Савет Европе покренуо је иницијативу за забрану физичког кажњавања деце, која је предвиђала да се у законе земаља чланица унесу одредбе којима ће се изричито забранити овакав облик васпитавања. У Србији је исте године усвојен Закон о породици који је утемељење нашао у Конвенцији УН о правима детета, али није експлицитно забрањивао физичко кажњавање.

Према истраживању које је спровео УНИЦЕФ, 70 одсто деце у Србији трпи физичко или психичко насиље, и то најчешће од најближих сродника – 61 одсто трпи психичко злостављање, док је седам процената деце изложено тешком физичком кажњавању. Од доношења Конвенције о правима детета, чији је потписник и Србија, права деце се више поштују, али подаци ипак показују да је насиље над најмлађима у порасту. Само у 2008. години више од 3.000 деце у Србији било је жртва насиља, а центри за социјални рад су одузели 600 малишана због злоупотреба родитељског права које угрожавају нормалан раст и развој детета.

У октобру 2007. године у Србији је покренута акција „Увек милом – никад силом“, која је као главни циљ имала увођење законске забране и спречавање физичког кажњавања деце у свим окружењима, а посебно у примарним и хранитељским породицама. Забрана физичког кажњавања на снази је већ у 20 земаља ЕУ.

Чињеница да би онима који физички кажњавају децу могла да буду одузета родитељска права, отворила је низ питања и за родитеље и за стручњаке

– Након непуних пет година примене Закона о породици, припремају се његове измене и допуне; прошле године је формирана и радна група која је почела рад на њима, те очекујемо да Закон на јесен уђе у скупштинску процедуру – наглашава Драган Вулевић из Министарства рада и социјалне политике.

Изменама и допунама, по речима нашег саговорника, предвиђају се промене одредби које су ригидне и не прате живот – одредбе о промени личног имена и презимена; поступак и начин одузимања пословне способности и стављања под старатељство; процедуралне измене у поступку усвојења, посебно када је у питању право родитеља да означи коме дете дати на усвојење, јер постоји велика опасност од злоупотреба, и друге.

Батини и није било место у рају...

Ипак, једна од најчешће спомињаних новина у Закону, забрана физичког кажњавања деце, изазвала је највеће интересовање јавности. Чињеница да би родитељима који физички кажњавају децу могла да буду одузета родитељска права, отворила је низ питања и за родитеље и за стручњаке. Родитељи који примењују „традиционалне“ методе васпитавања, али и они који „батини“ нису склони, тврде да

је ово превелико мешање државе у приватност породице и одлуку родитеља како ће подизати своје дете. Стручњаци са своје стране поздрављају доношење оваквог закона, али инсистирају на томе да би требало јасно дефинисати разлику између „пљуске по гузи“

и физичког кажњавања, као и пружање веће подршке родитељима.

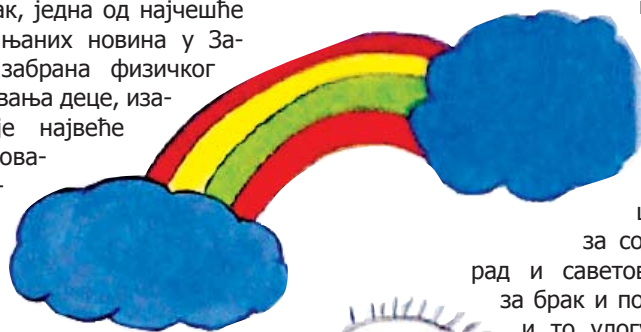
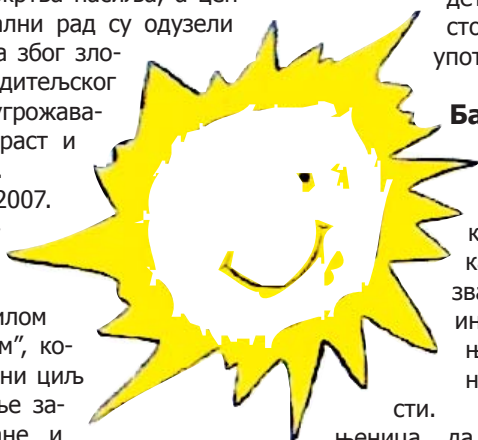
Драган Вулевић наглашава да ову одредбу не треба схватати буквално:

– Свакако да није циљ да се деца одузимају од законских старатеља и родитеља и свакако да је у процени потребе за оваквом мером изузетно важан став служби центара за социјални рад које прате такве случајеве и процењују интензитет и учесталост физичког кажњавања и других облика занемаривања деце. Ова одредба је подстицајно-развојна норма која треба да води промени свести и става у друштву. Кроз активности превентивног надзора центара за социјални рад и других институција очекујемо да ће се став према физичком кажњавању деце променити. Оваква промена става уочена је у већини земаља које су у законодавство увеле ову забрану.

Закон о породици, из 2005. године,

предвиђа део је посебну улогу за центре

за социјални рад и саветовалишта за брак и породицу, и то улогу медијације. Примена ове методе, која има све већи значај у свакодневном решавању конфликта у пракси социјалне заштите, почела је 2006. године. Закон предвиђа и коришћење медијације у разрешавању по-

СИЛОМ

родичних и ванпородичних сукоба, као и то да овакав поступак посредовања може спроводити, осим суда, и орган старатељства и брачно или породично саветовалиште. Медијација се најчешће примењује у бракоразводним споровима и у раду са малолетним преступницима и њиховим жртвама.

– Измене и допуне Закона о породици предвиђају још значајнију улогу центра и саветовалишта, и то кроз низ превентивних и корективних мера праћења родитељског старања и помоћи при решавању породичних проблема, путем породичне терапије, али и кроз активну едукацију – нагласио је наш саговорник из Министарства рада и социјалне политике.

Значај саветовалишта за брак и породицу

Овакве мере већ се спроводе кроз превентивни надзор над вршењем родитељског права и корективни надзор, који подразумева и обавезну терапију у саветовалишту која треба да обезбеди бољу васпитну улогу кроз кориговање родитеља у обављању родитељске дужности. Све су ово мере које треба да помогну при решавању проблема и да спрече сваки облик насиља у породици, а нарочито према деци, пре него што буде неопходно да се посегне за судским мерама спречавања насиља у породици.

– Саветовалиште за брак и породицу постоји од 1985. године, као градска психотерапијска сужба, и од тада ради на подршци породици у превладавању партнерских и породичних конфликта. Веома је чест случај да управо лоша комуникација између партнера до те мере окупира родитеље да они нису више у стању да квалитетно и одговорно спроводе родитељску дужност, па тако може доћи и до занемаривања и других облика злостављања деце – каже Вера Деспотовић, руководилац Саветовалишта за брак и породицу при Градском центру за социјални рад.

У саветовалиштима се најчешће ради са паровима, породицама и појединцима, али се спроводи и групни рад и друге методе за решавање партнерских и породичних конфликта.

– Све је већи број брачних криза које резултирају разводом – наглашава наша саговорница – па је превентива можда најважнији облик рада да би се спречи-

ли и избегли озбиљни конфликти у породици који доводе до тешких облика злостављања деце.

Нажалост, према речима наше саговорнице, превентиву нико не финансира и преовлађује став да ми нисмо довољно богато друштво за то, већ сва средства одлазе на „гашење пожара“, тј. решавање горућих, акутних, проблема. Ово указује на општи став друштва које није у стању да увиди значај превентиве, ни реални обим потреба за оваквом подршком породици у условима у којима живимо. Чињеница која говори у прилог овој тврдњи јесте и само радно време Саветовалишта (од 8 до 15.30 часова) што је, по речима Vere Деспотовић, још једно велико ограничење за породице које реше да потраже помоћ. Парови и појединци који су свесни потешкоћа и добровољно долазе у саветовалишта основ су сваког превентивног рада, али због оваквог радног времена чест је случај одустајања. Штити сопствену приватност,

ду ради само 14 психотерапеута који су принуђени да клијентима заказују терапију на две или три недеље, док је на почетку терапије, када је и мотивисаност и потреба највећа, потребно долазити једном недељно. Приватна пракса је у овој области изузетно скупа па је највећи број грађана усмерен само на бесплатне услуге саветовалишта – каже Вера Деспотовић.

Уместо казне – похвала и доследна правила

Већина стручне јавности и организација које се баве заштитом права детета подржава увођење ове забране јер „батина“ не треба да буде основна васпитна мера. Психолози објашњавају да се свако физичко кажњавање много ефикасније може заменити механизмима похвале/награде и адекватне казне, као и доследношћу у постављању правила и поштовањем детета. За многе родитеље овакво размишљање је новина, а посто-

клијенти нису спремни да у пословном окружењу износе своје проблеме како би добили право на одсуство са посла због одласка на породичну терапију.

У 2009. години Саветовалишту се обратило 1.500 породица, што представља око 3.000 клијената, од којих је две трећине дошло добровољно, а само једна трећина по препоруци центара, школе или других институција које су уочиле проблеме у функционисању породице и бриге о деци.

– Још једна отежавајућа околност је и то што у саветовалиштима у Београ-

ји и знатан број породица где већ постоје проблеми у васпитавању деце. Питање је како ће се овакав закон доследно примењивати и колико је држава реално спремна да помогне родитељима у превладавању проблема. Чини се да, бар за сада, изостаје шира акција подршке и едукације, а, по речима Драгана Вулевића, због недостатка средстава није планирана реформа рада Саветовалишта за брак и породицу, чиме би превентивни и саветодавни рад постао доступнији онима којима је потребан.

Александра Станков-Мијатовић

УКОЧЕНОСТ И БОЛ У ЗГЛОБОВИМА МОГУ ДА ЗНАЧЕ И ДА ЈЕ РЕЧ О ОЗБИЉНОМ ОБОЉЕЊУ

Рано откривање зауставља болест

Узрок реуматоидног артритиса је још непознат, а сматра се да лежи у комбинацији инфекције и урођене подложности болести

Иако хладни и влажни дани нису узрок реуматских болести, знатно погоршавају тешкоће оболелих. Код појединих људи веома је изражено и реаговање организма на временске промене, па се често може чути како болови у костима предсказују промену времена.

Термин „реума“ се не користи у медицини већ у народу и погрешно се везује за неке болести. Када неко каже да има реуму, то најчешће значи да болује од једног од два типа обољења: запаљенских

Др Немања Дамјанов

реуматских болести, које имају лошију прогнозу, или дегенеративних, које су много чешће и више везане за године живота. За настанак ових болести генетика има велики значај, али их узрокује и нездрав стил живота, као и низ спољашњих фактора. Све реуматске болести су хроничне, прогресивне, болне и доводе до губитка функције, а некада и до инвалидитета. Оне у великој мери погађају најпродуктивнији део популације старости до 65 година.

Правилно седење и више кретања

Савремени стил живота, у којем је заступљено углавном седење а све је мање физичких активности, доприноси бржем настанку реуматских болести. То потврђују и подаци да све више младих људи пати од крстобоље, бола у леђима који може да се шири дуж ноге.

Дуже седење прави притисак на кичмени стуб, а крстобоља се не јавља само због тога, већ зато што ослабе и трбушни мишићи, који имају улогу одржавања правилног положаја кичменог стуба. Када је положај кичме неправилан, долази до оштећења интервертебралног – међупршљенског дискуса. Физички рад, неправилно дизање тегова у теретани такође могу да изазову крстобољу.

Реуматске болести су хроничне и углавном не могу да се излече. Променом животних навика неке од ових болести могу да се предупредe и да се заустави њихов прогресивни ток.

– Од реуматоидног артритиса оболева око 0,5 одсто становништва и то је најчешћа хронична упала зглобова у људском роду. У Србији је тренутно оболело око 30.000 људи што је читав један мали град. То је аутоимунска болест, што значи да организам сам себе напада, у овом случају сопствене зглобове из медицински још недовољно познатих разлога. Најчешће су то зглобови шака и стопала, нарочито у почетку болести, али страдају и већи зглобови – лактови, колена, рамена. Јавља се бол и укоченост у зглобовима, а касније долази до деформације костију – каже за наш лист професор доктор Немања Дамјанов, директор Института за реуматологију у Београду.

Превенције за ову врсту болести на жалост нема, али је изузетно важно њено рано откривање:

– Када се реуматоидни артритис (РА) на време открије може да се лечи много ефикасније и брже. Применом истих лекова постижу се бржи и бољи резултати на заустављању тока болести. Али то управо и јесте највећи проблем са овом хроничном и доживотном болешћу, што почиње полако и

подмукло и лекари у примарној здравственој заштити је препознају релативно касно, тек после неколико месеци од њеног почетка. То значи и да право лечење, код реуматолога специјализованих за овакву врсту обољења, не почиње на време већ када оштећење зглобова карактеристично за реуматоидни артритис већ почне. Треба знати да, ако се ово обољење не лечи ефикасно, половина оболелих у првих пет година од почетка болести изгуби радну способност, а у наредних пет чак 80 одсто оболелих више није радно способно. Поред тога што касно и неефикасно лечење значи губитак радне способности, знатан проценат оболелих губи и способност обављања основних свакодневних активности: чешљања, купања, облачења – наглашава др Дамјанов.

Узроци који доводе до оболевања још су недовољно познати савременој медицини, истиче наш саговорник:

– Постоје људи који су томе склони, мада праве наследне склоности нису потпуно доказане. Не значи, наиме, да ако је неко од чланова породице боловао од РА да ће сасвим сигурно оболети и његови по-

томци, нити су сви оболели имали болесне чланове породице. Зна се да хроничне инфекције могу да доведу до овакве аутоимуне реакције организма, као и исцрпљивање организма прекомерним радом, умарањем. Болест могу да проузрокују и велики стресови: физички, значи излагање организма великој хладноћи или топлоти у дужем временском периоду, али и хронични психички стресови такође поспешују оболевање. Болест може да се застави у раној фази када се на време почне лечење (потпуног излечења за сада нема), али код нас се дијагноза најчешће постави тек после годину дана од почетка болести и тада почиње и лечење. Морам да нагласим да у Србији постоје сви савремени лекови који се и у свету користе за лечење реуматоидног артритиса и да смо имали разумевање надлежних за њихову набавку. То је јако важно јер људи оболели од ове болести за релативно кратко време постају инвалиди и тиме су проблем не само себи и својој породици, већ и друштвени, социјални проблем – каже др Дамјанов.

Зато је, да поновимо, јако важно поставити праву дијагнозу на самом почетку болести јер тада она може да се застави. Стога је неопходна обука лекара у примарној здравственој заштити и, према речима доктора Дамјанова, таква једна велика акција је и планирана. То би подразумевало обуку лекара опште праксе да у раном, почетном стадијуму дијагностицирају реуматоидни артритис и пацијента одмах упуте у одговарајућу здравствену клинику код специјалисте реуматолога. Затим би то значило да се код специјалисте не чека по две-три недеље на преглед, већ да истог дана уследи пријем, постављање дијагнозе и почетак лечења. Само на тај начин може бити спречено да болест узме маха и доведе у стање инвалидности и губитка радне способности толико великог процента оболелих.

Весна Анастасијевић

ДОМ ЗДРАВЉА У ТРСТЕНИКУ

Обнављање лиценци

Стручни савет трстеничког Дома здравља „Др Сава Станојевић“, на чијем је челу др Жаклина Ристић, специјалиста интерне медицине и начелница специјалистичких служби, добио је задатак да до краја ове године обавља акредитацију предавања чији су организатори Лекарска комора Србије и Српско лекарско друштво. На основу присуства здравствених радника и предавача добијају се поени потребни за обнављање лиценце.

– Ми практично крећемо од нуле. За годину дана треба сакупити 24 поена да бисмо обновили лиценце. Наш Стручни савет послао је десет предавања за одобрење, односно њихову реализацију, и одобрено нам је па ће се она одржати до септембра ове го-

Др Жаклина Ристић

дине – каже др Ристић, која је истовремено и председник подружнице СЛД и Удружења дијабетичара.

Теме ових предавања су разнолике, предавачи су лекари Дома здравља, који тако добијају по два, а учесници по један поен. Већ су одржана предавања „Превенција цереброваскуларних болести“, предавач је била

др Јасмина Палић, специјалиста опште медицине, затим „Примена антибиотске терапије“, предавач др Биљана Прокић, педијатар, а о гојазности је говорио др Милош Поткрајцац, специјалиста опште медицине.

– Онда ће нам до септембра остати још седам одобрених предавања, а обавеза Савета и мене као председника је да већ сада одредимо десет нових предавања која би се, после одобрења СЛД и Лекарске коморе Србије, реализовала од септембра ове до априла идуће године. Учесћем на предавањима ван Трстеника остварили бисмо још 12 поена. Због тога морамо да пратимо дешавања везана за семинаре, едукације, конгресе. Имамо обавезу да три месеца раније Лекарској комори у Београду и СЛД најавимо ова догађања, да би они то евидентирали, односно поентирали. Такође смо у обавези да им после одржаног предавања пошаљемо извештаје о теми, предавачима и броју учесника, да бисмо на основу тога добили сертификат. Трстеник има 210 лекара и медицинских сестара, дакле пред нама је озбиљан и одговоран рад – каже на крају др Жаклина Ристић.

Д. Ивановић

НОВА ВАРОШ

Саветовалиште за борбу против пушења

При Диспанзеру за лечење плућних болести Дома здравља у Новој Вароши недавно је почело да ради Саветовалиште за борбу против пушења. Саветовалиште ради сваког радног дана, а тренутно двадесетак грађана уз стручну медицинску и саветодавну подршку запослених у диспанзеру покушавају да истрају у намери да оставе цигарете.

– Од око 250 пацијената који се у Диспанзеру сада лече од астме и опструктивних болести и рака плућа, око 90 одсто су пушачи. То на најбољи начин илуструје чињеницу колико дувански дим угрожава здравље и скраћује живот сваког пушача – каже др Милка Баждар, начелник службе за лечење плућних болести Диспанзера Дома здравља у Новој Вароши.

Ж. Д.

ЛОЗНИЦА

Вредни апарати на поклон

Медицински центар „Др Миленко Марин“ у Лозници који пружа болничке услуге и становницима три средњоподринске оштине (Љубовија, Мали Зворник и Крупањ), добио је вредну донацију – три савремена медицинска апарата за праћење свих виталних функција код најтежих пацијената у јединицама интензивне неге. Апарате, вредности 20.000 евра, поклонило је Друштво српских лекара и стоматолога из Немачке.

М. Малишић

Пролећни ручак

Омлет са ражаним хлебом

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: девет јаја, 500 г ражаног брашна, 250 г белог брашна, 80 г горгонзоле, свежи квасац, кашика мешавине зачина, две кашике млека, 200 г спанаћа, со и млевени црни бибер

Припрема: У дубљи суд ставити ражано и бело брашно. На средини брашна направити удубљење и ставити нарасли квасац. Посолити и месити тесто, постепено додајући воду. Оставити да нарасте. Тесто ставити у подмазан и презлама посут калуп, премазати уљем и оставити да опет нарасте. Пећи 45 минута на 200 степени. Улупати једно јаје, додати млеко и посолити. Извадити хлеб из рерне, премазати јајетом и вратити да се допече.

Претходно скуван спанаћ процедити, ситно исецкати и ставити у дубљи суд. Додати осам јаја, горгонзолу, мешавину зачина и четвртину смесе пржити на загрејаном уљу. На исти начин припремити четири омлета.

Напомена: Ако желите да јело занимљивије изгледа, омлете сервирајте на дрвеној дасци и додајте кришке ражаног хлеба.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Брашно од ражи садржи мању количину глутена. Због тога је ражани хлеб гушћи и жилавији него пшенични. Ово брашно одликује се вишим садржајем калцијума, гвожђа, као и беланчевинама веће хранљиве вредности у односу на пшенично брашно. Хлеб од самог ражаног брашна има више влаге и дуже задржава свежину.

Јагњећа капама са копривама

(за четири особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: 500 г јагњећег меса, 600 г младе коприве, 200 г младог лука (4-6 струкова), две кашике уља, кашика бра-

шна, кашичица алеве паприке, два чена белог лука, со, бибер.

Припрема: Коприву очистити и опрати, попарити кључалом водом и оцедити. Млади лук исецкати на штапиће, дужине око два сантиметра. Јагњеће месо исецкати на осам једнаких комада и продинстати у великом дубоком тигању. При крају додати сецкани млади лук, алеву паприку и исецкане коприве. Динстати док омекшају. Додати изгњечен или исецкан бели лук при крају динстања. Кувати док се не згусне.

Напомена: Коприве не морају да се сецкају већ онако целе, оцеђене могу да се додају у тигањ. Капаму служити уз црни хлеб и кисело млеко.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Коприве садрже знатну количину хлорофила, минералних соли (калцијум, калијум, фосфор, гвожђе), витамина Це и провитамина А.

Осим тога, у њима је много флавоноида, тритерпена, стерола и других састојка који позитивно делују на организам. Препоручују се малокрвним особама јер утичу на стварање већег броја црвених крвних зрнаца.

Јагњетина у фином сосу

Време припреме: 110 минута

Састојци: 1,5 кг јагњетине од плећке (без костију), 2,5 л супе, две шаргарепе, главица црног лука, каранфилић, ловоров лист, першун, мало мајчине душице, 300 гр шампињона, везица младог лука, децилитар слатке павлаке, три жуманцета, кашика сенфа, мало лимуновог сока.

Припрема: Одстранити масноћу с меса, исећи га на крупне коцке и ставити да се кува у супи. Очистити лук, забости у њега каранфилић и ставити у лонац. Исецкати шаргарепу, па и њу са зачинама додати у супу. Кад супа проври, скинути пену, поклопити и кувати на ниској температури 75 минута (40 минута у експрес лонцу). Печурке исећи на крупније

комаде па, са исецканим младим луком, додати у јело пола сата пре истека времена за кување. Оцедити супу и кувати је на високој температури док половина не испари. Помешати жуманца с павлаком, сенфом и лимуновим соком, па додати у остатак супе. Кувати на ниској температури, уз непрекидно мешање, да се сос згусне. Досолити по укусу, побиберити и прелити преко меса и поврћа.

Напомена: Пре служења атрактивно је јело посути и украсити мрвљеним сушеним першуном и мајчином душицом.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Јагњеће месо садржи важне витамине и минерале, па је одличан извор беланчевина, гвожђа, цинка, калијума и витамина Бе. Млада јагњетина, до три месеца старости, мора да има светлоружичасту боју и да је само делимично покривена масним ткивом.

Бајадера са вишњама

Време припреме: 30 минута

Састојци: три штангле црне чоколаде, две кашике рума, 500 г млевеног кекса, 250 г маргарина, два дл млека, 300 г шећера, 500 г вишања.

Припрема: Шећер отопити у млаком млеку, затим додати умућен маргарин, млевени кекс и рум. Све добро замесити па поделити на два дела. У један део ставити отопљену чоколаду, а у други део оцеђене вишње. Прво развући чоколадну кору, па преко кору са вишњама. Одозго прелити глазуrom од чоколаде или шлагом.

Напомена: Половину наведене количине маргарина можете заменити путером да би колач био још укуснији.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Најновија истраживања указују да црна чоколада има благотворан утицај на артерије јер олакшава проток крви. Црна чоколада је богата флавоноидима, групом антиоксиданата који помажу у борби против кардиоваскуларних обољења. Наравно, треба ипак обратити пажњу на количину масноћа и шећера који се налазе у овом производу.

Приредила С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Ал кући дођи!

Из зоне живљења вратих се и пре плана у ову нашу зону преживљавања, по оној народној „Свуда пођи...“, а и коме је до луксузирања после деценија састављања краја с крајем

Да ти приповедам, чедо моје, како сам се испровађала у Бечу и околним градићима и селима. О вађењу новог пасоша нећу ни речи, јер сте ме ти и твоја матер водале ди је требало – да ми пониште онај стари црвени, и направе овај нови црвени. Плави сам прескочила, као и оно чекање пред амбасадама за визе, и њине упитнике где идеш, зашто идеш, код кога, колика му је плата и какав стан...

Елем, метно ме твој ујак у кола, и правац Беч. Не даде ми да понесем ни шунке, ни сланине, ни домаћег сира, кајмака и јаја. Све они тамо имају, каже, са неких здравих фарми, без холестерола и штетних хемикалија што се узгаја. Ни чоколаде дечици не понесох – увозе они из Швајцарске и Белгије. Ничега они нису жељни – свега имају, само мене дуго нису видели. Разгранала се наша фамилија тамо – више нас је него овде, па је лакше да једну мене одведе тамо, него да сви долазе код мене у село.

Знам ја, љуби те баба, да су они тамо научили на бољи живот, и да би им било тесно у мојој кућици; и ди бих ја њима набављала храну какву они једу – био, лајт, еко и како ли је све већ зову...

За Васкрс се сви окупили код мога Радета. Одселио се он из Беча у неко село чудног имена, купио лепу кућу, па на посао путује 80 километара. Има и пространо двориште у ком је снајка насадила цвећа, а многе је саксије у цвату баш и купила тих дана. Све се шарени од тих цветова, фигура патуљака и разних животиња којима је двориште украшено. Ја само гледам и мислим се колико ли је све то плаћено! И друга су дворишта тако украшена, као и прозори на кућама где у гнездима седе зеке, кокоши, овчице, пачићи и још неке животињице од плиша, чоколаде или сламе. Све је уредно и уређено, нема шта. Свако је своју авлију очистио и у њу се затворио.

А онај мој Раде од неког тамо сељака набавио и повеће прасе мангулице па га метно на електрични ражањ. Уз њега флаша шљивовице, и тројица наших што поливају прасенце пивом, помало ватају мочу, па умачу ону моју погачу у ту маст без холестерола. Друштво на том партију – тако они називају сличне скупове, било је разнолико – и наших и њиних, и деце полутана, и оних што баш волу да једу, а и оних што нису испуштали снапс из руку стално говорећи зер гут, зер гут...

Мене су представљали непознатима, а и који су ми били познати променили ми се, а и ја њима, па сам, кад је почео јуриш на прасетину, салате, прилоге, вино и колаче, искористила гужву и отишла у собу да се, као, одморим. Шта ћу тамо да бленем у све те људе, да се смешкам ко луд на брашно, кад слабо разумем те њине речи.

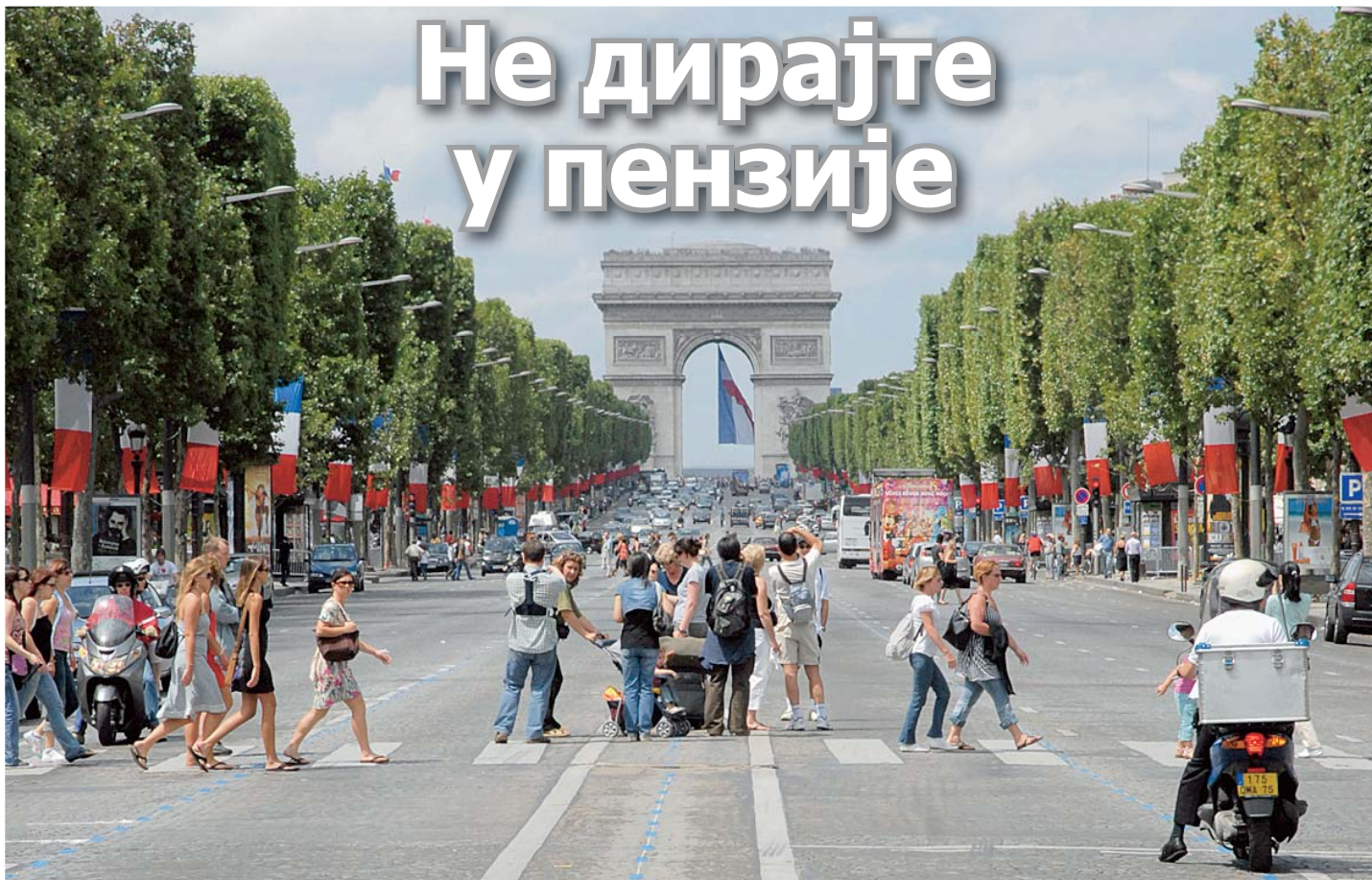
Наредних су ме дана водали и где ми се није ни ишло. Кад уђу у оне огромне продавнице хране сви товаре у колица ко да су побегли из глади. А све јуре око оних рафова са производима да нисам стигла ни да разгледам ко свет! Има пецива и хлебова памет да ти стане: румени таман колико треба, са семенкама, маслинама, сиром, поврћем, мармеладама и не знам са чиме их нема; сирева, салама, меса оваквог и онаквог. А воћа и поврћа, неких салата и трава баш сам се нагледала. Нешто сам и пробала што никад раније нисам а и нећу, осим ако ме поново доведу у Европу.

Не поједу они, љуби те баба, то све што накупују. Кад следећи пут крену у већу набавку гледају датуме на ономе што имају у фрижидеру, и ако ће за који дан истећи рок – побацијају. У био канту за смеће храну, у ону за пластику флаше од воде, у трећу бацају стари папир, а за стакло и електронику морају да траже одговарајуће контејнере. Мада, рекоше, да им та рециклажа и не штеди држави бог зна шта, али тера народ да размишља ди ће шта бацати, и у који дан ће коју канту изнети пред авлију.

Готово сви имају керове и мачке који не једу што остане од ручка, него само ону куповну храну и конзерве. Па шампони, четке, играчке, ветеринари – на то троше, боже ме опрости, више него ми да исхранимо и обучемо децу.

Али, чедо моје, то је зона живљења, док смо ми још у зони преживљавања. И пошто смо у ових неколико деценија свикли на то, вратих се ја и пре плана, мада ти ујак није било право. Није за мене да се у овим годинама навикавам на такво луксузирање. А и она наша народна каже: „Свуда пођи, ал кући дођи“!

Унука Ика

Не дирајте у пензије

Не дирајте нас, борбени је поклич пензионера са свих меридијана кад год њихове власти, у буџетској стисци из разних разлога, закључе да немају другог излаза него да ускрате нека од стечених права социјално најрањивијем делу становништва.

Колико је то деликатно, последњих месеци се можда најбоље види у Грчкој, која је изненада званично открила оно што је, по свему судећи, одувек знала: да као држава у целини троши изнад својих могућности. Пред крај прошле године, после изборне смене влада, у Атини је саопштена горка истина да је буџетски дефицит, дакле разлика између онога што се у државни буџет слило и онога што се, по разним основама, из њега одлило, недопустивих 12,7 одсто од бруто националног производа, дакле свега што се у земљи за годину дана произведе или кроз услуге размени. Недопустивих по стандардима евро зоне Европске уније, чији је и Грчка члан, који налажу да се фискална

узбуна подиже чим мањак у државној каси достигне три одсто БНП-а.

А буџетска рупа тамо је велика и због издашне политике пензијског система. Грци данас могу у пензију, по закону који је тек недавно ступио на снагу, већ са 63 године живота (доскора су могли да престану да раде и кад напуне 61). Да ли ће им Унија помоћи да превазиђу кризу зависило је понајвише од најбогатије земље тог друштва, Немачке. А у Немачкој мора да се ради до 67 година, па су Немци с разлогом поставили питање зашто они треба да раде четири годину дуже да би Грци могли да у пензији уживају четири године раније.

Иако политичка битка око реформе пензијског система, смањивања многобројних фондова и укидања многих

Сваки покушај да се умање права оних који живе од свог минулог рада свуда је повод да се то спречава изласком на улице

економским реалностима непримерених бенефиција тамо траје већ неколико година, Грци су, за сваки случај, као и досад у сличним ситуацијама, опет изашли на улице. Није им помогло – нема се више куд, каиш се стезати мора.

Није, међутим, овакво суочавање са нужношћу да се пензије смање проблем само „у земљама где успевају поморанце“, дакле, кад је у питању Европа, само на Медитерану. На стотине хиљада демонстраната – полиција је њихов број проценила на 380.000, док синдикати тврде да их је било бар 800.000, слило се крајем марта на улице 180 француских градова у знак протеста против Саркозијевог плана да се промени национални пензијски систем.

Француски председник, чија се популарност, како су показа-

ли недавни регионални избори, прилично срозала, није додуше имао намеру да снизи пензије, јер су и по његовом мишљењу оне сувише ниске, него само да, као и у грчком случају, малчице помери број година током којих се мора уплаћивати у пензијске фондове.

Доба за пензионисање у Француској сада је 60 година, ниже дакле него у Грчкој, а међу најнижим је од свих 27 старих и нових чланица ЕУ. Због тога се земља наша у ситуацији да у просеку једног пензионера издржава четворо оних који раде, с тенденцијом да се у следеће две деценије то промени на горе: да једног пензионера издржава само двоје запослених.

У Француској, међутим, године живота нису примарни критеријум за пензионисање, већ године стажа током којих се уплаћује пензијски допринос. Циљ реформе је да се он са садашњих 37,5 година до 2012. продужи на 41 годину, односно на 42 до 2020.

Сличан заплет је почетком ове године виђен и у Шпанији

(где расту поморанце): тамошња пензионерска удружења су позвала парламент да одбаци владине предлоге да се доба за пензионисање помери на 67 година и тиме аутоматски повећа и број година на основу којих се обрачунава износ пензије. Влада своје предлоге брани нужношћу јер, по статистици, Шпанија није у много бољој ситуацији од Грчке – њен буџетски дефицит је око 11 одсто БНП-а, уз велику незапосленост (око 20 одсто радно способних или 4,3 милиона људи) и недовољан економски раст.

Да ли је удар на пензије и тамо једини излаз? Наравно да није, али је јако уверење да и пензионери треба да понесу део терета. Око тога се слажу сви, осим, наравно, пензионера.

У Британији не расту поморанце, али и тамо се надлежни хватају за главу због укупног трошка за пензије: национални мањак у том погледу се приближио своти од билион (хиљаду милијарди) фунти, што је око 1,14 билиона евра. Због тога је и тамо на дневном реду реформа већ реформисаног пензијског система која такође подразумева да се дуже ради пре него што престане да се ради. У оптицају је предлог да сви чије се плате обезбеђују из буџета у пензију одлазе касније него Немци – чак са 68 година (са садашњих 65). Ово се не би односило једино на полицајце, војнике и ватрогасце који би били донекле бенефицирани.

Дебата о овој теми открила је и чињеницу која није баш похвална за државу јер руши уверење да су сви пензионери једнаки у томе да су им пензије ниске. На основу тамошњег закона о доступности информација дошло се до податка да је чак 17.150 државних намештеника у пензију отишло са фондом од милион фунти, што им обезбеђује годишње пензије од бар 33.000 фунти. Није реч о томе да је то незаслужено, него једноставно о чињеници да пензијска равноправност не подразумева и пензионерску једнакост.

Милан Бекин

КОМУНЕ МОДЕРНОГ ДОБА

Заједно је лакше

Откривање предности живота у групи повезаној заједничким решавањем питања свакодневице

Желите ли да живите у суседству и дружите се са особама сродних уверења и стремљења, да вам друштвени живот буде занимљив и испуњен, без обавезног планирања излазака и излагања трошковима, да вам се деца слободно играју око куће, без страха од аутомобила, да боравите у еколошки здравом окружењу, да уживате финансијску корист захваљујући заједничком учешћу у трошковима...?

Звучи примамљиво а није утопијски неоствариво. Напротив, надхват је руке. Тако бар тврде творци и учесници великог стамбено-комуналног пројекта на северу Енглеске, у околини Ланкестера, а наведена питања узета су из упитника (доступног и на интернету), намењеног потенцијалним купцима преосталих од тридесетак планираних еко-кућа, од којих је већина продата још у изградњи.

Очекује се да се крајем ове или почетком идуће године прве породице уселе у нове домове, пројектоване по највишим стандардима чистих технологија, и започну живот у специфичној форми заједнице у којој ће нешто имати за себе, али много тога делити са другима, почев, рецимо, од аутомобила, па до заједничких просторија, трпезарија и дневног боравка, или спортских терена и огромног околног зеленог просторства од два и по хектара.

Пошто би цео комплекс функционисао као врста кооперативе, визија обухвата и даља заједничка улагања у

еколошке енергетске ресурсе, коришћењем соларне енергије, а потом и хидропотенцијала из оближње реке. Како по обиму, тако и по амбицијама учесника, пројекат из Ланкестера је прича за себе, али уједно представља и пример јачања тренда заједништва новог доба уочљивог у САД, Скандинавији, западној Европи, Аустралији. У свету данас постоји више хиљада шароликних заједница, а њихове чланове спајају интересовања и интереси, односно практична решења свакодневних проблема. Комуна је овде неизбежна и најприкладнија реч, мада у допуњеном значењу од уобичајеног. Свакако то није комуна коју ћемо поистоветити са групом ексцентрика, припадника неке верске секте или хипи покрета карактеристичних за шездесете и седамдесете године прошлог века, а не може се поредити ни са израелским кибуцима.

Поједностављено гледано, те модерне комуне су заправо једноставан одговор на све компликованији и све скупљи живот. И живот пун парадокса. Комуникација је основ данашњег света, а људи никад нису били усамљенији.

– Велика је ствар што знате да увек има неког у близини. Чим изађем из своје собе, ту је неко познат, а и када би ми се нешто догодило, знам да би имао ко да се побрине – забележио је репортер Вашингтон тајмса утиске једне станарке (од укупно 28 кори-

сника) резиденцијалног комплекса „Кистон“ у Чикагу.

Осим психолошки умирујућег дејства, живот у комуни олакшава и егзистенцијалне бриге. Као што сви знамо из свакодневног искуства, најмањи трошак је заједнички трошак, односно кад се новац скупи на гомилу. У овом чикашком многочланом домаћинству на равне части деле се не само рачуни за струју, воду и остале комуналије, него и за храну. Па тако, уместо 200 долара по члану, колико је према званичним подацима месечно потребно да се неко прехрани, станарима „Кистона“ довољно је између сто и сто педесет. А ако се томе дода и податак да већина њих не користи аутомобил већ бицикл, онда је добит још знатнија.

Много је, дакле, разлога што се неки непознати људи у једном тренутку одлуче да пробају да живе заједно. Истовремено, занимљиво је запажање истраживачког центра Пју да у САД осетно расте број вишегодишњих породичних домаћинстава. Одрасла деца враћају се у родитељске домове. Процењује се да један од шест Американаца, отприлике њих 49 милиона, сада живи у таквом аранжману, док је осамдесетих година тај број био мањи од 30 милиона. Али, то нема везе са комунама већ са економском ситуацијом. Силом кризе, искидане породичне нити се поново повезују.

Д. Драгић

УСКРШЊИ ВИКЕНД У БЕЧУ

Празнична разгледница

Иако је број гостију из Србије који последњих месеци посећују аустријску престоницу увећан неколико пута у односу на претходни период, вероватно су и саме Бечлије биле пријатно изненађене приливом наших туриста који су решили да ускршње празнике проведу у овом прелепом граду. Наше људе, који су очигледно једва дочекали да могу да путују као некада – да ставе пасош у џеп и крену пут омиљене дестинације, за Беч је углавном определила невелика удаљеност, пристојне цене и, наравно, много тога што треба видети.

Највеће интересовање туриста владало је, према очекивању, за Хофбург и Шенбрун – дворце династије Хабзбург, катедралу светог Стефана, футуристички

торањ Донаутурм, Пратер, зграду Опере, као и за колаче у хотелима „Сахер“ и „Империјал“, али и у трговачкој четврти се најчешће могао чути српски језик. Православни верници могли су на Ускрс да присуствују и служби у цркви Свети Сава која се налази у непосредној близини чувеног парка и дворца Белведере.

Међутим, и поред раскошних и изванредно очуваних резиденција аустријских владара, чији изглед, паркови и потпуно аутентични ентеријер још одишу духом некадашње царевине, најшармантнији празнични догађај у Бечу био је прави сеоски ускршњи сајам организован у летњем дворцу Шенбрун, који је веселом вашарском атмосфером освојио све туристе.

Текст и фото: М. Јовановић

КАНОНИЗОВАНО СТВАРАЛАШТВО – ИКОНОПИСАЊЕ

Трагање за портретом

Икона јесте и декоративна, али је пре свега битна њена молитвена намена

Иконописци никада не потписују своја дела. Они посебном техником, према црквеним канонима, осликавају ликове светитеља. Њихово стваралаштво, међутим, тиме није спутано. Свака икона јесте и декоративна, али је пре свега битна њена литургијска и молитвена намена. О томе како је у савременом добу бити иконописац, сведоче пре свега иконе Јелене Хинић, која се, пошто је завршила Академију СПЦ за

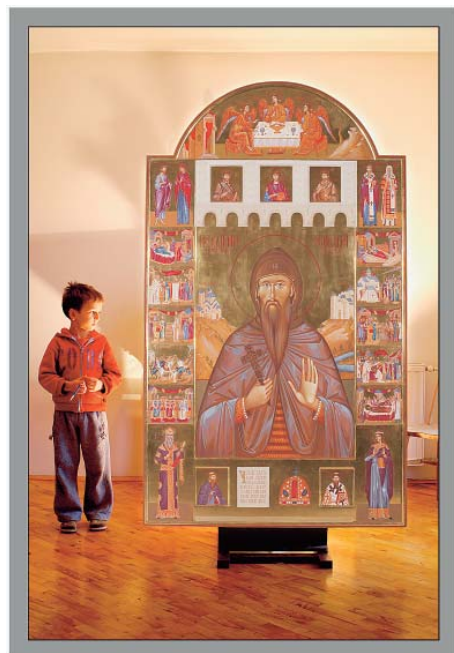

Јелена Хинић

озбиљан процес који траје седам дана – прича Јелена.

Након што је 1998. године дипломирала, одлучила је да надограђује основу стечену на студијама.

– Изнајмила сам атеље у ком сам учила ђаке, напредовала и сама, а учећи и ја од њих, развијала сам се као иконописац. Мислим да сам напредовала након две, три године. Занимао ме портрет у иконографији, јер према мом мишљењу није добро истражен у савременом иконопису. Интересантне су ми портретне одлике, то да светац увек може да се препозна без обзира на то по узору на

уметност и конзервацију, пре више година искрено и дубоко посветила иконопису.

– Неко то зове надахнућем, али се сматра да икону преко иконописца слика Свети дух. Мој први сусрет са иконописом била је пука копистика. Нисам знала који су теолошки услови за сликање икона, мада сам одувек била религиозна и имала уметничку црту. Тек сам на Академији научила технологију израде која није једноставна. Даска се импрегнира туткалом, затим се затеже платно а преко њега подлога за сликање која се фино избруси. Следећи корак је цртање, а потом се даска припрема за позлату и позлаћује. Слика се пигментима и јајчаном емулзијом. Сама припрема даске је

коју икону је осликан – појашњава Јелена Хинић.

Напредак у њеном иконописању представљен је и за јавност 2005. године, када је приредила самосталну изложбу „Свети Срби“.

– Идеја је потекла од професора Оливера Томића. То је био велики подухват и у финансијском смислу. Урадила сам шездесетак икона малог формата, а у организацији и реализацији добротворне стране изложбе веома је помогла глумица Ивана Жигон. Духовни руководитељ следећег пројекта је био тадашњи настојатељ манастира Ђурђеви ступови, отац Петар. Набавили смо одговарајући материјал највишег квалитета и даску ширине 112 сантиметара и висине скоро два метра да бих насликала краља Драгутина у готово природној величини. Морала сам да купим велики штафелај, делове иконе сам сликала са мердевина. Само позлаћивање, које сам радила с пријатељем, трајало је тридесет дана. Радила сам ефективно годину дана, а да бих завршила икону било је потребно две године – објашњава млада уметница.

У радионици Јелене Хинић постоје заједнички пројекти за сличне житејне иконе других Срба – светитеља: светог Саве, светог краља Уроша и светог деспота Стефана.

То је пројекат који чека неке боље дане.

– Волела бих да осликам светог Саву за манастир Ковиљ, с обзиром на то да је он и основао овај манастир. Братство манастира Ђурђеви ступови је преузело икону краља Драгутина – преподобног Теоктиста, где је он према својој жељи и сахрањен. Наша намера и јесте да иконе припадну манастирима. Будући да сам мајка два сина, немам много времена, иако ми је сада атеље у Калуђерици где и живим, а иконе овог формата су веома скупе и осликавање траје дуго. Икона се разликује од сликарског портрета јер представља лик светитеља, има литургијску функцију, а верници јој се обраћају у молитвама. Сликање светаца не трпи расејаног човека и ма колико иконописац био вешт, то се увек види на икони. Мислим да је веома важно одржавати континуитет у раду, таленат не помаже ако се стално не слика, чини ми се да то важи за све уметнике. Упркос свим препрекама, не бих могла да радим ништа друго – каже Јелена Хинић.

Текст и фото: Јелена Оцић

ПРВА ТУРИСТИЧКА ДЕСТИНАЦИЈА У ОПШТИНИ ПРИЈЕПОЉЕ

Сопотница – јединствени дар природе

Захваљујући истоименој речици и њеним слаповима који представљају својеврсну атракцију, место је проглашено заштићеним добром од изузетног значаја

Сопотница је прво село из пријепољског краја на туристичкој мапи Србије. Атрактивна речица истог имена начинила је од њега јединствени дар природе. Од Пријепоља је удаљено 17 километара, а у њега се може доћи из два правца – преко Ивања, или са магистралног пута за Црну Гору, преко Лучица. Било са које стране да пођете, нећете се покајати јер се у оба случаја пролази кроз пределе недирнуте природе. Село је на надморској висини од 800 до 1.200 метара, а микроклиматски контрасти између виших и нижих делова јако су изражени.

Високо над Сопотницом уздиже се планина Јадовник, а са сопотничких висова се скоро читавог дана виде врхови Бјеласице, Сињајевине, Дурмитора, Љубишње и Маглића. На супротној страни линију хоризонта парају старовлашке планине Голија, Јавор и Златар.

По легенди, села Пештери с друге стране Јадовника била су безводна. Зато су се чобани, у потрази за водом,

стално селили. Најзад, воду су пронашли на супротној страни планине, у данашњој Сопотници, али је и тај извор убрзо пресушио. Чобани би и ово место напустили да их чудесно митолошко биће није ставило пред избор шта им је потребније – вода или срећа. Пошто су се чобани одлучили за воду, стене су се расклопиле и вода уз сопот сручила низ стрмину, остављајући беле завесе водопада. Тако су речица и село добили исто име.

Сопотница је посве еколошко село. Овде никад нико није користио угаљ за огрев, а ни конзерве са храном. Нема индустрије ни других загађивача. Једина фабрика је река Сопотница која својом водом, кречњаком, светлошћу и топлотом сунца неком чудесном технологијом ствара сигу – изванредан грађевински материјал. Пре осамдесет година мештани су сигом озидали школу. Од овог материјала саграђен је манастир Милешева и чувена ћуприја на Дрини у Вишеграду а користи се и у новије време.

Водопади Сопотнице, високи изнад 20 метара, завређују пажњу извиђача, планинара, туриста и других љубитеља издашне природе. Сазнавши за лепоте и чари ове речице, др Драгиша Зарић, пореклом из Горњег Милановца, који живи и ради у Швајцарској, на изворишту је саградио викенд кућу, обновио воденице и ваљарице и тако сачувао древну архитектуру непроцењиве вредности.

Обожаваоци Сопотнице основали су и културно-уметничку манифестацију „Сопотнички извори“ са циљем да се у природном амбијенту, кроз песму, игру, народне умотво-

рине и старо кулинарство, истражује и афирмише етнологија села и народно стваралаштво.

У последњих десетак година поједина домаћинства у Сопотници су се определила и за бављење туризмом. На тај начин своје производе продају код куће. У селу има 60 категорисаних лежајева, а за госте посредник није потребан – већ долазе као код својега. Храна је, наравно, домаћа а дневни пансион стаје од 1.200 до 1.500 динара. Најчешћи гости су Београђани и Војвођани, али ни странци нису реткост. До сада их је било са свих континената.

Б. Миловановић

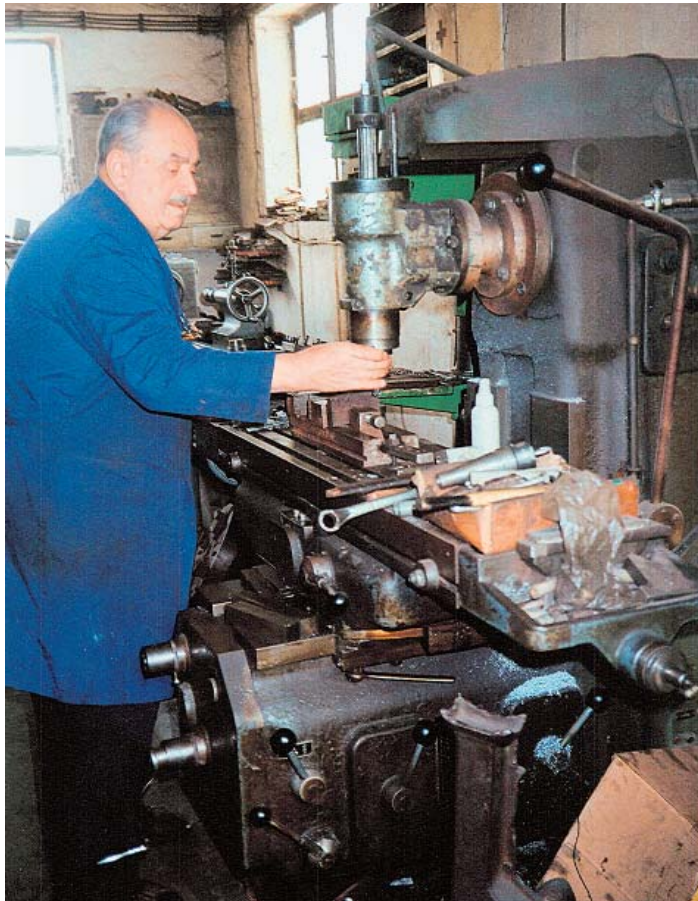

Искуство, знање и љубав према овом занату пренео на многе генерације данас успешних инжењера и мајстора машинске струке у Пироту

Када се у младости избрани позив заиста воли, онда се он воли до краја живота. Да је тако говори случај Сретена Видановића, пензионера из Пирота. Његова биографија је прича о талентованом човеку који је још од ране младости према металостругарском и машинском занату имао посебан афинитет.

У овај занат Сретен се заљубио пре него што се заљубио у девојку, јер је тек био напунио дванаест година. Вредног и послушног малишана у коме је отац Богољуб, и сам радник, видео будућег мајстора за стругом, одвео је код, у то време најбољег и надалеко чувеног металостругара, Богољуба Ћирића Ћирка. Мајстор га је примио, Сретен је остао на изучавању заната, и ни један ни други се никада нису покајали. Сретен је врло брзо савладао све тајне овог посла, заволео га и није се случајно нашао у групи металостругара – ученика у војној ауто-радионици у једној нишкој касарни крајем 1944. године, где се поправљани тенкови.

Крајем 1947. у Пироту је са другарима већ формирао среску машинску браварску

И метал има душу

ливницу, једину у овом граду. Био је њен шеф. Избрале су га колеге, знајући колико је вредан и способан, и као шеф показао се изванредним. Право мајсторско умеће Сретен је показао 1954. године доласком у ДП „Сарлах“, у чијем формирању је и сам учествовао. Годину дана касније постављен је за техничко

руководиоца и у предузећу је остао до краја 1961. када, на захтев тадашњих политичара, одлази у новоформирано предузеће „Полет“.

Ишао је Сретен тамо где је био најпотребнији, није му било премца у граду на Нишави. Сећа се и данас 83-годишња старина како је некада било. У шали зна да каже:

– И наш председник је некада био металостругар (мислећи на Тита), па зашто не и ја?

За Сретена метал има душу, па се тако и понашао према њему. Почео је да се бави иновацијама. Конструисао је пресу на пару за шприцање, затим машину за обраду дрвета, алате за шприцање пластике, компресоре и још много тога.

Једанаест година је био наставник практичне наставе металске струке за ручну обраду у Школи ученика у привреди, како се некада звала данашња Техничка школа у Пироту.

Многе генерације ученика су прошле кроз његову металостругарску радионицу, много је младих захваљујући његовом искуству и знању добро савладао овај занат и открило све његове тајне. Много је данас машинских техничара и инжењера који су прва искуства на стругу и осталим машинама добили од деда Сретена.

Сретен се заправо љути ако му кажете да је пензионер.

– Не, нисам – каже са широким осмехом на лицу. – Свакога дана, чим устанем, попијем прву јутарњу кафу са супругом Ружом, са којом сам у браку 62 године, а онда она иде у кухињу својим послом, а ја у радионицу за струг или било коју другу машину. Рад за стругом чини ме срећним. Рад ме и одржава – тврди Сретен, чијим стопама су кренули без размишљања и синови Богољуб и Милорад, као и унук Цветан, машински техничар, који готово не излази из радионице.

Стева Панакијеvски

КИКИНДА

Проспект Удружења пензионера

Општинско удружење пензионера у Кикинди издало је проспекат којим упознаје пензионере са погодностима ко-

је пружа учлањење у ову организацију. До почетка ове године Удружење је приступило око 5.760 од преко 14.500 пензионера, колико их има у кикиндској општини. Удружење ветерана рада у овом делу Војводине постоји више од пола века. И у претходним деценијама није био велики одзив за учлањење, што је углавном последица недовољне информисаности, јер чланарина није превисока. Сада износи 200 динара годишње.

Проспект, илустрован фотографијом, о раду пензионерског удружења у седишту Севернобанатског округа, пројекат је сажетим обавештењима о његовим делатностима на унапређивању живота пензионера свих категорија.

Велизар Силвестер, председник Удружења, истиче да, осим у једном селу од укупно девет у кикиндској општини, свуда постоје месне организације пензионера и већина има историје за окупљање чланова.

С. Завишић

ИАКО НЕ ВИДИ, МАЈСТОР ТИХОМИР ПЕТРОВИЋ ИЗРАЂУЈЕ УМЕТНИЧКЕ ЕКСПОНАТЕ

Поглед из мрака

Са видом очуваним свега један одсто, ствара уникатне предмете од чокота винове лозе, а прави и делове комадног намештаја

Још као младићу вид му је био слабији од остале деце, а како је време одмицало, видљивост је почела да се смањује, и у тридесет другој години, на полагању испита за шаховског мајстора, фигурице на табли су постале мутне.

– Доктори су установили да имам неизлечиву очну болест, али сам ипак отишао на две операције у Русији и тако зауставио тотално слепило. Волео сам да радим са дрвеном. Пуних седам година био сам власник столарске радње, имао и раднике. Током година из радње су нестајале вредне алатке јер су ти радници схватили да имам слаб вид и да то не примећујем. Међутим, преварили су се. Да бих ово спречио, затворио сам радњу и сада самостално пра-

вим комаде намештаја. Прво у својој машти видим оно што ћу радити, па тако настају разни предмети од дрвета или чокота винове лозе – почиње животну причу мајстор Тихомир Петровић из Кучева.

Направио је двадесет фигура од чокота винове лозе које су уникати.

– Када легнем, ја замислим фигуре, сваки детаљ и сваку рупицу, све то добро запамтим и сутра чим устанем, кренем са радом. За израду једног предмета потребан ми је свега један дан, јер ја не пратим пројекте и нацрте, не користим метар јер ми ништа не значи, све радим на додир

и сваку фигуру просто милујем, тако да ми је јако тешко да се касније одвојим од ње. У мом мраку родио се и један „рањени орао“ кога сам назвао по истоименој серији. Ко год га је видео, био је одушевљен, преко интернета су ми нудили велике паре да га продам, али ја сам одбио, жао ми је да га се одрекнем и дао бих га једино ако се укаже прилика да се користи у јавности и да могу повремено да га виђам. Све предмете спајам дрвеним типловима и потом их лепим, ништа гвоздени ексери и слично. Волим свећнаке тако да ћу направити један који ће бити виши од

метра и поклонићу га неком манастиру – објашњава мајстор тајну стварања.

Тихомир каже и да би највише волео да му се оствари идеја да у свом дворишту направи етнокућу у којој би радили инвалиди – тако би доказао да су ипак корисни за друштво.

– Нас се сете само када је тај чувени дан инвалида и тако, по мом мишљењу цинично, обележе тај датум, а већ сутра смо бачени у заборав. Сигуран сам да седамдесет посто инвалида жели и може да помогне у различитим пословима јер и ми покушавамо да докажемо да ипак вредимо. Очекујем да ми ускоро стигне већа количина материјала од којег ћу имати посла целе године, тако да ни сам не знам шта ће се све из мог „светлог“ мрака родити, јер седети у тами а боље видети од оних који су на сунцу, велика је предност и способност. Ко зна какве тајне крије земља у којој су тренутно корени чокота који чекају да буду ископани и дођу до мене да бих им удахнуо живот – каже на крају наше посете необични мајстор Тихомир Петровић.

Љ. Настасијевић

БЕОГРАД

Не заборављамо најстарије

Током Светле недеље, а поводом најсвечанијег празника – Ускрса у Дневном центру и клубу за старије „Стари град 1“ уприличено је дружење са корисницима који су ушли у „четврто доба“. У име Програмског одбора ветеране су поздравили Миле Каталинић, члан Комисије за комуникације, и Милка Љубичић, председница Комисије за социјално-здравствене активности пожелевши им дуговечност и добро здравље.

За програм су се побринули малишани „Дунавског обданишта“ које је ове године прославило седамдесет година рада. Колаж традиционалних игара и песама који су предшколци извели изазвао је топли аплауз. Открили су нам да веома воле да се друже са бакама и декама и да их позивају првом

приликом у госте. Није изостало ни уобичајено туцање јајима, а Ускрс је и овог пута повезао генерације и био прилика да се исказе хуманост.

В. Витезовић

КРАГУЈЕВАЦ

Нова радна места

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа с инвалидитетом, који ће почети да се примењује од маја ове године, предвиђа да све компаније, сходно величини, имају обавезу да запосле одређен број инвалида са евиденције Националне службе за запошљавање. То је био и неопредан повод за одржавање Сајма запошљавања особа с инвалидитетом, који су у хотелу „Нова Сицилијана“ у Крагујевцу организовали Центар за самостални живот инвалида Србије и НСЗ – Филијала Крагујевац, уз подршку CRS-а и УСАИД-а.

Сајам је окупио деветнаест послодаваца који су исказали потребу за 78 радних места.

Дејан Јовановић, директор Националне службе за запошљавање, истакао је на отварању сајма да су овакви скупови значајни као охрабрење за што већи број послодаваца да понуде радна места особама с инвалидитетом, које су се показале као добри и одговорни радници, али и да би, с друге стране, охрабрили инвалиде да се пријаве на евиденцију НСЗ. У Крагујевцу је тренутно на тржишту рада пријављено око две хиљаде особа с инвалидитетом.

М. С.

БЕОГРАД

Најјаче јаје

У Дневном центру и клубу за старије „Чукарица“ поводом Ускрса одржана је туцанијада на којој се надметало шеснаест такмичара. Чланови жирија Радмила Исаиловић и Зора Лончар већ на почетку такмичења су интервенисали одузевши једно нерегуларно јаје – нојево. После три круга у финале су ушли

Јожица Вишић Поповић и Драган Медаковић. По свим правилима, прво су се куцкали врховима јаја, а затим је Јожица покушала да „извуче“ нерешен резултат, али „шотка“ Драгановог црвеног јајета је остала несаломљива. Жири није имао недоумицу, прогласио га је за победника и уручио му симболичну награду – постоље за јаје, које је израдила клупска Комисија за креативан ручни рад.

В. В.

СТАРА ПАЗОВА

Изложба ускршњих јаја

Удружење жена при КУД „Херој Јанко Чмелник“ у Старој Пазови, у сали Словачког дома по трећи пут је организовало изложбу ускршњих јаја. Изложбу је отворио Александар Бако, директор Центра за културу у овом месту, који је говорио о традицији и историји осликавања јаја за Ускрс.

Учествовало је више од тридесет жена које су приказале својих руку дело – украсна јаја дотерана осликавањем, резбањем и гравирањем. Изложба је била продајна и владало је велико интересовање – кокошја, пачја и гушчја јаја су се продавала за 800 до чак 5.000 динара.

– Током зиме, када немамо посла, припремамо украсна јаја. Јаја се издувају, а затим се, по потреби, љуска фарба. Малим бруселицама се резбаре, за шта треба мирна и вешта рука, иначе љуска пукне. Најчешћи мотиви на јајима су цветићи и углавном се најпре фарбају ауто лак бојом, а тек онда се црта. За мене је то хоби и на овај начин сам припремила више од три стотине јаја – каже Власта Ухели, једна од учесница.

А. Б.

РАЧА

Станови за избеглице

У Рачи је, у близини Основне школе „Карађорђе“, почела изградња зграде за смештај интерно расељених лица. Градњу финансира Дански савет за избеглице који је обавио и избор извођача радова. У зграду ће бити пресељено десет породица са Косова и Метохије, које су тренутно смештене у Дому „Карађорђе“, а два стана намењена су за социјално угрожене породице из Раче. Ова општина је обезбедила земљиште и инфраструктурни план, а укупна инвестиција вредна је близу 21 милион динара.

Будућа намена најпознатије зграде у Рачи – Дома „Карађорђе“, изграђеног после Првог светског рата, биће позната након договора челника локалне самоуправе и представника Завода за заштиту споменика културе. Раније је предлагано да се у наведени објекат смести Богословија, али је она у међувремену пресељена у Крагујевац. Постоји и предлог да се у Дом „Карађорђе“ сместе архива Пећке патријаршије и музеј војда Карађорђа, а размишља се и о враћању првобитне намене овог здања – дома за незбринуту децу.

М. С.

МОКРИН

Јубиларна туцанијада

У Мокрину код Кикинде на Ускрс је одржано 20. светско првенство у туцању фарбаним кокошјим јајима. На јубиларној туцанијади учествовало је око 150 такмичара, међу њима и гости из иностранства, махом они који су дошли да прославе празник у завичају.

Победник је био Мокринчанин Живица Блажић који је у финалу надмашио Саву Терзића, такође из Мокрина.

Занимљиво је да су до сада само двојица учесника која нису из овог места успела да освоје шампионску титулу.

С. З.

ЗАЈЕЧАР

Лекари код пензионера

Удружење пензионера у Зајечару и Здравствени центар у овом граду успешно остварују још једну активност. Једном недељно у свим градским и већим сеоским месним заједницама лекари и медицинске сестре су на услузи пензионерима.

– Дом здравља у Зајечару је доста удаљен од града и наши пензионери су поздравили иницијативу да лекар и сестра дођу у њихову месну заједницу. Месечно се тако, ван лекарске ординације, обави више од хиљаду основних медицинских прегледа – најчешће је реч о мерењу крвног притиска. Радимо на изналажењу нових видова сарадње са Здравственим центром да би наши пензионери – а има их више од 18.000 – имали што благовременију здравствену заштиту – каже председник Удружења пензионера у Зајечару Стојан Нешић.

И у Здравственом центру су задовољни сарадњом са пензионерима. Кажу да је ово још један начин приближавања здравствених радника пацијентима, у овом случају – пензионерима.

Б. Д.

ПРОКУПЉЕ

Дружење „јужне пруге“

Традиционално пролећно дружење шест пензионерских удружења с југа Србије овог пута одржано је у Прокупљу. Око 250 пензионера из Сурдулице, Лесковца, Власотинца, Владичиног Хана, Грделице и Прокупља једнодушни су у оцени да је ово једнодневно дружење било изванредно.

Најпре је у сали биоскопа „Топлице“ присутне одушевила фолклорна секција пензионера из Лесковца која је тако обележила мали јубилеј – пет година постојања. Посебно се истакла 77-годишња чланица фолклорне секције Љубица Ђорђевић, а бурне аплаузе добили су и извођачи народне музике Радован Илић, Радмила Пешић и Мирјана Јовановић.

Лесковчани су, иначе, задивили Прокупчане и тиме што су после концерта прошетали градом у народним ношњама, све до ресторана „Трофеј“ где је одржано „друго полувреме“.

Гости су одушевљено рекли да су за тренутак успели да заборава све бриге и мале пензије и захвалили Прокупчанима на врло пријатељском и срдачном дочеку.

Ж. Д.

КРАГУЈЕВАЦ

Васкрс у Илиној води

Традиционална манифестација „Васкрс у Крагујевцу“ одржана је и ове године, осми пут, у Еко-парку крагујевачког насеља Илина вода.

После Васкршњег уранка, симболичним пуцањем из трешневог топа започела су главна дешавања, која су окупила више хиљада Крагујевчана. Приредбу је зачинио богат културно-уметнички програм у коме су учествовале певачке групе и фолклорна друштва из Старе Пазове, Раче, Горњег Милановца и града домаћина, док су завршну тачку програма извели штићеници Завода за збрињавање одраслих „Мале пчелице“.

Тачно у подне организовано је такмичење у куцању васкршњим јајима у оквиру кога је изабрано најлепше и најјаче јаје.

Васкршњи програм у Илиној води ове године је обогатила и изложба Милована Павловића Мипе, вајара из Крагујевца, чија је скулптура „Ускрс“ већ постала симбол Еко-парка. Овогодишња поставка била је инспирисана старим алатима, оружјем које није у употреби и другим заборављеним предметима од метала, а одржане су и друге занимљиве манифестације – изложба цвећа, смотра фића и гулашијада. **М. С.**

КУРШУМЛИЈА

Пакети као помоћ

У општини Куршумлија, чије удружење пензионера броји око три хиљаде чланова, велики број њих прима пензије које су испод десет хиљада динара. Због тога је општинска организација, по традицији, одлучила да и ове године обезбеди скромну помоћ за најугроженије.

– Захваљујући напорима удружења, као и помоћи донатора, обезбедили смо 300 пакета за чланове са најнижим примањима. Вредност сваког пакета је 700 динара – рекао је Миша Илић, председник куршумлијских пензионера.

Пакети садрже лекове, хигијенска средства и неколико врста намирница. Помоћ ће прво добити болесни, а затим и најугроженији пензионери. **Ж. Д.**

ЉУБОВИЈА

Усвојен нови статут

На редовној годишњој скупштини пензионери из Љубовије недавно су усвојили нови статут и променили име па се ова организација сада зове Удружење пензионера општине Љубовија.

На годишњој скупштини је речено да су у 2009. испуњени сви планирани задаци – за пензионере је набављено више од 450 тона угља, 300 пакета зимнице и сухомеснатих производа, и то на шест рата. Петнаестак пензионера се о трошку Фонда ПИО опорављало у бањама. Месна сеоска удружења су организовала једнодневне екскурзије, па је велики број пензионера овог краја прошле године био на излетима у Ваљево,

Фрушкој гори, Аранђеловцу, Опленцу, Мачковом камену, Врњачкој Бањи, бањи Врујци, манастиру Боговађи и Соко-граду.

– Финансијско пословање наше организације у 2009. години је било задовољавајуће. Помагали смо сиромашне, старе и болесне са малим пензијама, а њих на подручју наше општине има подоста, и то ћемо чинити и убудуће. Учествовали смо на регионалном дружењу пензионера у Ваљево, а посетили смо и Мали Зворник. Били смо и домаћини – на дружење у Љубовију први пут су дошли пензионери из Ужица, Малог Зворника, Лознице, Владимираца, Крупња и Бијељине и Угљевика из Републике Српске. Председништво је одлучило да наш дан и слава буде 14. октобар – Покров пресвете Богородице, па смо у нашем клубу прошле године први пут прославили и крсну славу – прича Милисав Ђокић, председник Удружења пензионера у Љубовији. **М. М.**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@p.io.rs

Имам ли право на бању

Видим да је и ове године отворен конкурс за бесплатан одмор и опоравак пензионера у бањама Србије. То је заиста права ствар за све нас који имамо јако мала примања, а није нас баш ни мало. Колико ја видим, добар део пензионера је са примањима испод просека. И испод сваког минимума за нормалан живот.

Па пошто једва некако успевамо да се скрпимо од једног до другог дела пензије, нема никаквих могућности да одемо у неку бању на опоравак и мало одмора. А треба и те како. Добро нам дође и да само будемо тамо, а још и мало лечења и провере здравственог стања је одлично.

Ја сам пре четири године била бесплатно у бањи и не знам да ли сада уопште имам право да поново поднесем захтев са документацијом од чега болујем. Па пошто видим да овде понекад одговарате на питања, молим вас да ми кажете имам ли право да ове године конкуришем за бању пошто ми је пензија испод 14.000 динара.

Унапред хвала,
И. Димитријевић, Београд

Одговор редакције: Имате право да се ове године пријавите за бесплатан одлазак у бању пошто претходне четири нисте ишли о трошку Фонда, а можете да конкуришете сваке четврте године. Пријаву и медицинску документацију можете да поднесете у својој општинској организацији пензионера до 25. априла.

Некад и сад

Убирање средстава за осигурање радника

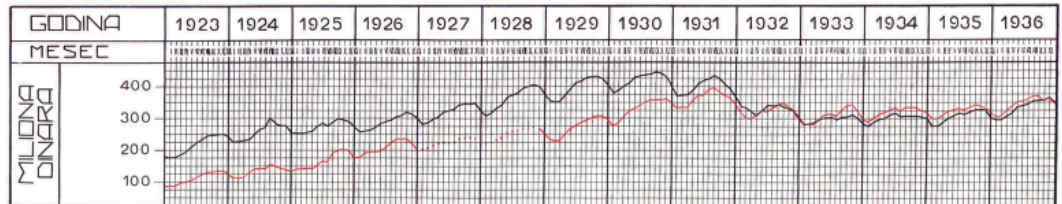
Једно од начела закона о осигурању радника у Краљевини Југославији односило се и на убирање средстава.

Прикупљање средстава приносима радника и послодаваца, које уплаћује послодавац уз право одбитка од радника, приноси у болести и изнемоглости, старости и смрти терете раднике и послодавце у пола, а приноси у несрећи само послодавце. Државна субвенција у изнемоглости, старости и смрти има се одредити у државном буџету.

Потпоре у новцу и нарави одмерене су у довољној висини за све врсте осигурања. Одредбе закона о осигурању су у складу са конвенцијама Међународног бироа рада.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб, страна 6)

KRETANJE MESEČNE OBEZBEDENE ZARADE OD 1923 DO 1936 GOD. U DINARIMA I ZARADE PRERAČUNATE PREMA DANAŠNJOJ KUPOVNOJ SNAGI DINARA
— OBEZBEDENA ZARADA — PRERAČUNATA ZARADA

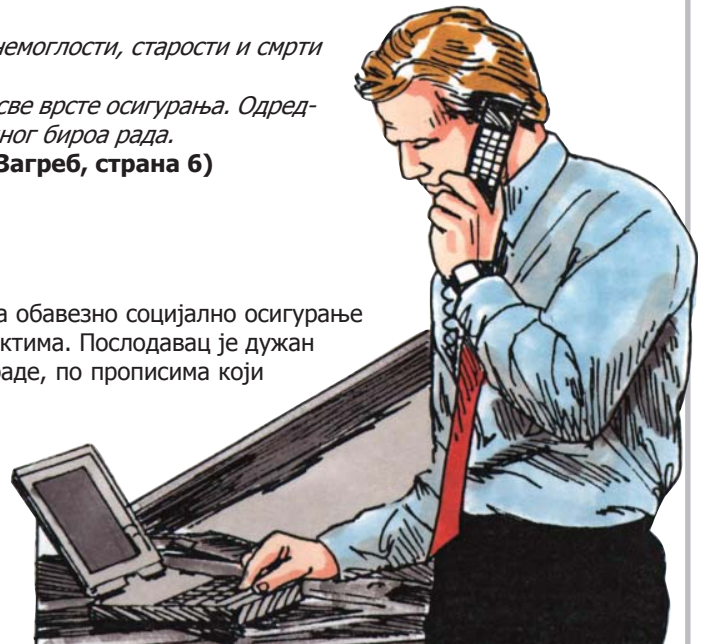

Образац М-4

Плаћање доприноса регулисано је Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” број 84/04 и 61/05 и 62/06) и подзаконским актима. Послодавац је дужан да доприносе обрачуна и уплати истовремено са исплатом зараде, по прописима који важе у моменту њене исплате.

Допринос се плаћа на основицу коју чини исплаћена зарада запосленог са порезима и доприносима (брutto зарада) с тим што зарада не може бити нижа од најниже, нити виша од највише месечне основице. Од 1. априла у току је предаја М-4 образаца на шалтерима РФ ПИО. Само уз овај образац Фонд има комплетирану евиденцију о стажу и уплаћеним доприносима за радника.

Ј. О.

Повећање телесног оштећења

? Славко Грбовић – Лучани: Од 1978. године имам телесно оштећење IV степен које месечно износи 2.800 динара. Сада имам 83 године живота. Интересује ме да ли имам право на повећање телесног оштећења јер ми се стање погоршало – не чујем. Имам ли право на слушни апарат и да ли због година и лошег здравственог стања имам право на негу и помоћ?

Одговор: За добијање слушног апарата морате се обратити свом лекару јер то спада у домен здравственог осигурања.

Собзиром на године и здравствено стање, нема сумње да је дошло до погоршања некад утврђеног телесног оштећења. Међутим, од 1997. године променио се Закон о ПИО, по коме може да се призна право на накнаду по основу телесног оштећења само када је узрок телесног оштећења несрећа на послу или професионално обољење, а то код Вас

сигурно није случај, јер је до погоршања телесног оштећења дошло у периоду од када сте у пензији, па узрок може бити само болест.

Што се тиче накнаде за негу и помоћ, њу могу да добију они који нису способни да се сами о себи старају, тј. који не могу самостално да обављају основне животне радње, хранење, облачење, одржавање хигијене итд. Ако сматрате да Ваше здравствено стање одговара овом опису, поднесите захтев за добијање ове накнаде.

Пензионисање по члану 15

? Небојша Митровић – Лазаревац: Петнаест година уплаћујем допринос за ПИО, по члану 15. Имам 46 година живота и укупно 20 година стажа осигурања. Каква су моја права за остваривање пензије? Шта би се догодило ако бих прекинуо уплату по члану 15 Закона о ПИО, шта би било са уплаћеним новцем?

Одговор: Осигурање које уплаћујете, заједно са радним стажом који имате, омогућава Вам да једнога дана остварите право из пензијског и инвалидског осигурања. Ако већ имате укупно 20 година стажа осигурања то Вам је довољно да када навршите 65 година живота остварите право на старосну пензију, а довољно је и 15 година стажа осигурања.

У случају да код Вас наступи потпун губитак радне способности, можете остварити и

инвалидску пензију, јер Вам је за њу довољно и пет година стажа осигурања.

Даља уплата доприноса могла би само да увећа нека од Ваших будућих права из пензијског и инвалидског осигурања. У случају да прекинете уплату доприноса имате довољно стажа да сачекате неко од својих будућих права.

За сада не можете да остварите ни једно право из ПИО. Повраћај уплаћених доприноса није могућ.

Породична пензија и измене Закона о ПИО

? Радмила Ћирковић – Шабац: Удовица сам од 2009. године. У септембру ћу напунити 48 година живота, незапослена сам и без прихода. Знам да по важећем закону немам право на породичну пензију док не напуним 50 година. Интересује ме, кад 2011. године ступи на снагу промена закона, да ли право на породичну пензију остварујем по садашњем Закону из ПИО или по новом. Да ли да већ сада поднесем захтев за породичну пензију?

Одговор: Будући да у септембру пуните 48 година живота, Ви ћете моћи да оства-

рите право на породичну пензију тек 2013. године када навршите 51 годину. Ово из

ВИ ПИТАТЕ
„ГЛАС
ОСИГУРАНИКА“
ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

разлога што ће применом новог прописа који ће ступити на снагу 2011. године почети и подизање старосне границе за удову, па би Вам 2012. године требало 50 година и шест месеци, што је за Вас

немогуће, јер сте рођени у септембру, па услов испуњававате 2013. године када навршите 51 годину живота. Ово све наводимо условно, јер нови Закон о ПИО тек треба да ступи на снагу.

Посебна пензија за део стажа из БиХ

? Огњан Митић – Трстеник: Од 2000. године сам у старосној пензији, коју уредно примам. Имао сам девет година стажа у БиХ, који ми је такође урачунат у укупан стаж осигурања. На моје изненађење, добио сам решење Фонда ПИО из Републике Српске којим ми се утврђује пензија за део стажа у БиХ. Обавештен сам да ће ми решење које имам бити поништено и да ће бити донето ново, неповољније за мене како сам схватио. Да ли је то могуће?

Одговор: Нажалост, споразум о социјалном осигурању између Републике Србије и Републике БиХ ступио је на снагу 1. 6. 2004. године и према члану 42 тог споразума онима који су остварили право на пензију од 6. 3. 1992. до 1. 6. 2004. године прерачунаће се стечена пензија по стажу навршеном у БиХ и према стажу навршеном у Србији. Ви

сте пензионисани 2000. године и спадате у ову категорију корисника пензије. Сада можете очекивати и решење о пензионисању од Фонда ПИО у Србији, тако да ћете убудуће примати две пензије. Познато је да су пензије из БиХ нешто неповољније од оних у Србији, те Вас највероватније очекује нешто нижи износ пензије.

Право на здравствено осигурање

? Удружење пензионера – Медвеђа: Пензионер сам од 2005. године. Супруга се тренутно налази на Заводу за запошљавање где до маја ове године има здравствено осигурање. Има 28 година стажа и 52 године живота. Болесна је и узима лекове. Интересује ме да ли може бити осигурана преко мог осигурања?

Одговор: Када Ваша супруга остане без здравственог осигурања које сада користи, има право на здравствену заштиту преко Вас као корисника пензије. Оно што треба да урадите јесте да је пријавите испоста-

ви здравственог осигурања на територији општине где имате пребивалиште. Са навршених 60 година живота, Ваша супруга ће остварити право на своју пензију и самостално ће бити и здравствено осигурана.

СКАНДИНАВКА

Доскоци

Не износите свој прљав веш. Покварила нам се машина за прање.

Пукла је брука. Број настрадалих још није утврђен.

Победићемо силе мрака. Пали свећу!
Кривци су међу нама. Држе нам лекције о правди.
Дочекани су на велика звона, а испраћени на мала врата.

Дератизација није успела. Пацови су на време побегли са брода.

Нисам шпијун. Ја само пратим моду.

Раде Ђерговић

Молим за реч

Пензионери славе јубилеј: још годину дана до одмрзавања пензија.

Јуче сам ручао и вечерао, али сад имам проблем са легализацијом.

Пошто нам је привреда у бубњу, грађани с нестрпљењем ишчекују извлачење.

Пензије ће бити одмрзнуте 1. априла 2011. године, па се пензионери плаше да им влада тада не каже „Априлилили...“

Све је поскупело, али то неће утицати на стандард грађана чија су примања виша од 2.000 евра.

У вину је истина, па посланици на састанцима парламента пију искључиво кафу и сокове.

Први април бисмо ускоро могли да слаavimo као дан нових радних места.

Клинач се љути на оца: „Бре, ћале, за толике паре колико си дао на моје уџбенике, могао си да ми отвориш приватну фирму“.

Дејан Патаковић

АУТОР: ЛОВЧИЋИ	ФИЛМСКА УЛОГА	ЧЕТВРТИ ПАДЕЖ У ГРАМАТИЦИ	ЧАСОВНИЦИ	МАЊИ КРЕВЕТ, КРЕВЕТАЦ	РУДАРСКО ИСТРАЖИ- ВАЧКИ РАДОВИ (СКР.)	РЕКА У СИБИРУ	СТЕПА У ШПАНИЈИ
РАШЧИЊЕНИ КРАЉ							
ИНСТРУМЕНТ ОД ГЛИНЕ							
ПРОТЕСТАНТ ЛУТЕРОВОГ ПРАВЦА							
ГРАД И ЛУКА НА ДОНУ					НОТА СОЛМИ- ЗАЦИЈЕ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	НЕМАНИ, СТРАШИЛА ОЦЕНА НЕКОГ ДЕЛА				ЗВУК, ГЛАС		ТУРСКИ ДРЖАВНИК, ИСМЕТ
ЗАДУЖБИ- НАРИ							
ЈАПАНСКА МЕРА ЗА ПУТЕВЕ			РЕКА У АУСТРИЈИ ИЗВРШИТИ ПРОБУ			СИМБОЛ АЗОТА СТРАНА ТРОУГЛА	
НАШ ИСТОРИЧАР, АЛЕКСА					БИЛИЈАРСКИ ШТАП КРАСТИ НА МЕРИ		
ОЗНАКА ТОНЕ		ОЗНАКА СЕВЕРА		ЗАНАТЛИЈА (СКР.) РАН. ГОЛМАН, ДАСАЈЕВ			
ОПРАТИ ТКАНИНУ У ВОДИ		САЖАЉЕЊЕ					
ДЕО ЛАНЦА, АЛКА (МН.)							ПРКОСАН
ОКАМЕЊЕНИ ГЛАВОНО- ШЦИ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГРАД У НИГЕРИЈИ						
	ИСПРАВЉЕН						
МЕСЕЧНА ПРИНАДЛЕЖ- НОСТ						ОЗНАКА АМПЕРА	
						СВЕТА (ТУР.)	
РЕКА У АУСТРИЈИ, ПРИТОКА ДУНАВА				ЛОПОВ			
				ГРЧКО СЛОВО			
СТАРА ДРЖАВА У АЗИЈИ							
ИНИЦИЈАЛИ ГЛУМИЦЕ ТРИВАЉИЋ			СИМБОЛ КИСЕОНИКА		НЕМАЧКИ ПРЕДЛОГ (НА)		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: опстати, вокатив, ора, РКО, Алпи, в, псар, ти, стрепен, Пера, дораде, опарати, босиљак, страна, мува, ав, имање, ш, м, рекет, ода, или, затрпан, Аријана.

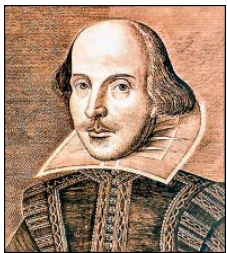
Да ли сте знали ...

... да се највећи подводни извори нафте налазе у Индијском океану? На његовом дну налази се више од 40 одсто свих морских извора нафте.

... да је највећи национални парк на свету Вуд Бафало у Канади, који се простире на 45.480 квадратних километара?

... да је, судећи по Гинисовој књизи рекорда, најдужа веридба трајала 67 година?! Срећни пар венчао се у 82. години живота.

... да су 23. априла 1616. године умрла два велика писца, Вилијем Шекспир и Мигел де Сервантес, и да је тај датум

установљен као Светски дан књиге и ауторских права?

... да је прву кредитну картицу објавио Америкен експрес још 1951. године?

... да наш Београд није једини у свету са тим именом – само у САД има четири Београда,

од којих се најмањи налази у Небраски и има свега 134 становника?

... да у Пољској ничу два мала града у којима може да купи стан или кућу ко год хоће, али ће моћи да се усели у њих под условом да има 55 година или ће морати да сачека свој 55. рођендан?

... да су двојица ронилаца на мексичком полуострву Јукатан открили до сада најдужу подземну реку на свету, чија је укупна дужина 153,6 километара, а највећа дубина 72 метра?

... да лавица обави више од деведесет одсто лова?

(X) уморне мисли

Ми смо постали тако озбиљно друштво да нам ни првог априла није до шале!

Могли бисмо све да радимо боље, али зашто кад смо најбољи?!

Неке политичаре памтимо по делу, неке по јелу и оделу.

Што не стигнемо ове године, урадићемо током деценије или века. Нема разлога за журбу – нови миленијум тек је почео!

Ниједна невоља није толико велика да не би могла да се велича!

Ниједан див није толико велики да га патуљак не може узети на зуб!

Ја сам човек мира. Сваког дана једем хлеб и со.

У новинама ми је најдража рубрика ИЗГУБЉЕНИ – СНАЂЕНИ.

Витомир Теофиловић

